

Bruxelles, 18. srpnja 2022.
(OR. en)

11486/22

RC 44

POP RATNA BILJEŠKA

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	15. srpnja 2022.
Za:	Glavno tajništvo Vijeća
Br. dok. Kom.:	COM(2022) 337 final
Predmet:	IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA Izvješće o politici tržišnog natjecanja za 2021.

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2022) 337 final.

Priloženo: COM(2022) 337 final

Bruxelles, 14.7.2022.
COM(2022) 337 final

**IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM
GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Izvešće o politici tržišnog natjecanja za 2021.

{SWD(2022) 188 final}

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA

Izvješće o politici tržišnog natjecanja za 2021.

Sadržaj

1. Uvod	2
2. Osiguravanje da pravila o tržišnom natjecanju ostanu primjerena za budućnost – napredak u opsežnom programu politike	4
2.1. Nove zakonodavne inicijative za jačanje instrumenata politike tržišnog natjecanja ...	4
2.2. Ažuriranje pravila i smjernica o koncentracijama i suzbijanju monopola kako bi bili spremni za nove izazove	4
2.3. Ažuriranje pravila i smjernica o državnim potporama kako bi bili spremni za nove izazove	8
2.4. Prilagodba GU-a za tržišno natjecanje trenutačnim i budućim potrebama u smislu provedbe.....	13
3. Provedba politike tržišnog natjecanja pridonijela je digitalnoj tranziciji te jakom i otpornom jedinstvenom tržištu	14
3.1. Provedba protumonopolskih pravila pridonijela je digitalnoj tranziciji te jakom i otpornom jedinstvenom tržištu	15
3.2. Kontrola koncentracija pridonijela je digitalnoj tranziciji te jakom i otpornom jedinstvenom tržištu	18
3.3. Kontrola državnih potpora pridonijela je digitalnoj tranziciji i otpornosti jedinstvenog tržišta	19
4. Provedba politike tržišnog natjecanja pridonijela je zelenoj tranziciji.....	20
4.1. Kontrola državnih potpora pridonijela je zelenoj tranziciji	21
4.2. Provedba protumonopolskih pravila i kontrola koncentracija pridonijele su zelenoj tranziciji	22
5. Politika tržišnog natjecanja pridonijela je gospodarstvu u interesu građana.....	23
5.1. Otporne europske financijske usluge	24
5.2. Fiskalna potpora i selektivne porezne prednosti	25
5.3. Politika tržišnog natjecanja nastavila je ublažavati gospodarske i socijalne posljedice pandemije bolesti COVID-19	26
6. Udruživanje snaga radi oblikovanja europske i globalne kulture tržišnog natjecanja	29

6.1. Usklađenost politike putem Europske mreže za tržišno natjecanje	29
6.2. Suradnja u području politike tržišnog natjecanja u cijelom svijetu	30

1. Uvod

U Godišnjem izvješću o tržišnom natjecanju za 2021., koje Komisija upućuje Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, opisuju se najvažnija kretanja u politici tržišnog natjecanja EU-a i njezinoj provedbi 2021.

Politika tržišnog natjecanja okosnica je jedinstvenog tržišta EU-a. Odlučna provedba politike tržišnog natjecanja pruža europskim poduzećima i potrošačima mogućnost odabira, inovacije, kvalitetu i konkurentne cijene. U skladu s prioritetima Komisije provedba politike tržišnog natjecanja potiče i natjecanje prema cilju oporavka nakon pandemije i zelenijeg, digitalnijeg, otpornijeg i uključivijeg gospodarstva EU-a.

Jako i otporno jedinstveno tržište podupire poduzetništvo u svim fazama, omogućuje poduzećima svih veličina da maksimalno iskoriste razmjer jedinstvenog tržišta i da im taj razmjer posluži kao konkurentna prednost za bolje natjecanje u globaliziranom gospodarstvu. Politika tržišnog natjecanja EU-a mora se provoditi djelotvorno i dosljedno, ali mora biti i dovoljno fleksibilna kako bi se mogle savladati postojeće i buduće poteškoće.

Pod vodstvom izvršne potpredsjednice Vestager politika tržišnog natjecanja nastavila je 2021. imati važnu ulogu u odgovoru EU-a na krizu, pri čemu je dokazana njezina svojstvena sposobnost brzog reagiranja na iznenadne promjene u gospodarstvu. Privremeni okvir za mjere državne potpore u svrhu podrške gospodarstvu u aktualnoj pandemiji bolesti COVID-19 omogućio je nužnu i proporcionalnu potporu država članica inače održivim poduzećima koja su bila ugrožena zbog pandemije. Komisija je utvrdila i smjer za postupno ukidanje kriznih mjera povezanih s pandemijom iz Privremenog okvira za mjere državne potpore, što je popraćeno mjerama za pokretanje i privlačenje privatnog ulaganja. Kako bi se smanjio negativan društveni i gospodarski učinak ruske invazije na Ukrajinu na EU, Komisija će ponovno iskoristiti fleksibilnost paketa instrumenata za državne potpore. Omogućit će državama članicama da smanje negativne gospodarske učinke, a da se pritom ne naruši tržišno natjecanje u EU-u više nego što je uistinu nužno.

Komisija je nastavila raditi na poboljšanju funkcioniranja tržišta za građane i poduzeća svih veličina provođenjem pravila EU-a o tržišnom natjecanju u područjima suzbijanja monopola, kontrole koncentracija i kontrole državnih potpora u digitalnom sektoru i drugim sektorima, pri čemu je uzela u obzir posebnosti svih tržišta. Istodobno je surađivala s nacionalnim tijelima država članica za tržišno natjecanje i djelovala pod nadzorom sudova EU-a.

Kako je utvrđeno u *Komunikaciji Komisije o politici tržišnog natjecanja spremnoj za nove izazove*¹, Komisija provodi dosad nezabilježeno preispitivanje politike tržišnog natjecanja

¹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Politika tržišnog natjecanja spremna za nove izazove, COM(2021) 713, 18.11.2021.

EU-a, kojim je obuhvaćeno više od 20 skupova pravila, kako bi se osiguralo da instrumenti tržišnog natjecanja EU-a budu otporni na buduće promjene i da podupiru zelenu i digitalnu tranziciju EU-a, postupak oporavka i odgovor na gospodarska kretanja te da potiču otpornost jedinstvenog tržišta.

Komisija u ovom trenutku i nadopunjuje paket instrumenata za politiku tržišnog natjecanja novim instrumentima osmišljenima za rješavanje pitanja stranih subvencija i digitalnih nadzornika pristupa. Komisija je u svibnju 2021. donijela Prijedlog uredbe o stranim subvencijama kojima se narušava unutarnje tržište². Suzakonodavci su 2021. ostvarili znatan napredak u vezi s prijedlogom Komisije za Akt o digitalnim tržištima.

Komisija je 2021. nastavila povećavati učinkovitost svojeg djelovanja u provedbi politike tržišnog natjecanja. Glavna uprava za tržišno natjecanje nastavila je s digitalizacijom svojih postupaka rješavanja predmeta. Te je godine došlo i do velikih promjena u izravnoj upotrebi financijskih sredstava za provedbu politike tržišnog natjecanja putem namjenskog operativnog proračuna. Program jedinstvenog tržišta³ i njegova sastavnica za politiku tržišnog natjecanja, s proračunom od 20,4 milijuna EUR za 2021., osiguravaju stabilno financiranje mjera za poboljšanje provedbenog kapaciteta Komisije, političkih inicijativa, međunarodne suradnje i zagovaranja politike tržišnog natjecanja. Komunikacijska strategija Glavne uprave za tržišno natjecanje podupire nastojanje izvršne potpredsjednice da se prednosti politike tržišnog natjecanja proaktivno priopćuju na jasan, dosljedan i kontinuiran način.

² Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o stranim subvencijama kojima se narušava unutarnje tržište, COM(2021) 223 final, 5.5.2021.

³ Uredba (EU) 2021/690 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi programa za unutarnje tržište, konkurentnost poduzeća, uključujući mala i srednja poduzeća, područje bilja, životinja, hrane i hrane za životinje te europsku statistiku (Program jedinstvenog tržišta) i o stavljanju izvan snage uređaba (EU) br. 99/2013, (EU) br. 1287/2013, (EU) br. 254/2014 i (EU) br. 652/2014 (Tekst značajan za EGP), SL L 153, 3.5.2021., str. 1.–47. Uredba se primjenjuje retroaktivno od 1. siječnja 2021.

2. Osiguravanje da pravila o tržišnom natjecanju ostanu primjerena za budućnost – napredak u opsežnom programu politike

2.1. Nove zakonodavne inicijative za jačanje instrumenata politike tržišnog natjecanja

Kao dio Europske digitalne strategije⁴ za rješavanje sustavnih digitalnih problema kao što su širenje kiberprijetnji, govor mržnje, dezinformacije, ograničeno tržišno natjecanje i pravednost na digitalnim tržištima, Komisija je u prosincu 2020. predstavila dva zakonodavna prijedloga – Akt o digitalnim uslugama⁵ i Akt o digitalnim tržištima⁶. U Aktu o digitalnim tržištima predlaže se niz izravno primjenjivih obveza za društva koja djeluju kao važni nadzornici pristupa poduzeća i potrošača na jedinstvenom tržištu. Taj je akt 2021. i dalje bio glavni zakonodavni prioritet, što je pokazalo donošenje mandata suzakonodavaca u studenome i prosincu 2021.⁷

Komisija je u svibnju 2021. donijela Prijedlog uredbe o stranim subvencijama kojima se narušava unutarnje tržište⁸. Dok se potpora koju daju države članice EU-a pomno kontrolira, subvencije koje zemlje izvan EU-a daju poduzećima aktivnima u EU-u u velikoj se mjeri ne provjeravaju. Novim pravilima riješio bi se problem stranih subvencija koje narušavaju tržišno natjecanje na jedinstvenom tržištu. Na temelju predložene uredbe Komisija bi mogla ispitivati subvencije koje strane države daju poduzećima aktivnima u EU-u i, prema potrebi, kompenzirati učinke narušavanja koje takva državna potpora uzrokuje⁹.

2.2. Ažuriranje pravila i smjernica o koncentracijama i suzbijanju monopola kako bi bili spremni za nove izazove

Svrha je trenutnog preispitivanja pravila o koncentracijama i suzbijanju monopola procijeniti pravila koja su na snazi i prema potrebi ih prilagoditi tako da se uzmu u obzir tržišna kretanja koja su preobrazila način na koji poduzeća posluju, uključujući rast e-trgovine i internetskih platformi. Komisija procjenjuje i jesu li potrebne daljnje smjernice za sudionike na tržištu.

⁴ *Shaping Europe's Digital Future* (Izgradnja digitalne budućnosti Europe), publikacija Komisije od 19.2.2020., ISBN 978-92-76-16362-6.

⁵ Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o jedinstvenom tržištu digitalnih usluga (Akt o digitalnim uslugama) i izmjeni Direktive 2000/31/EZ, COM(2020) 825 final, 15.12.2020.

⁶ Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o pravednim tržištima neograničenog tržišnog natjecanja u digitalnom sektoru (Akt o digitalnim tržištima), COM(2020) 842 final, 15.12.2020.

⁷ Priopćenje za medije „Regulacija velikih tehnoloških poduzeća: Vijeće postiglo dogovor o jačanju tržišnog natjecanja u digitalnom području”, 25. studenoga 2021., dostupno na: <https://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2021/11/25/regulating-big-tech-council-agrees-on-enhancing-competition-in-the-digital-sphere/> i priopćenje za medije „Akt o digitalnim tržištima: Parlament spreman za pregovore s Vijećem”, 15. prosinca 2021., dostupno na: <https://www.europarl.europa.eu/news/hr/press-room/20211210IPR19211/akt-o-digitalnim-trzistima-parlament-spreman-za-pregovore-s-vijecem>.

⁸ Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o stranim subvencijama kojima se narušava unutarnje tržište, COM(2021) 223 final, 5.5.2021.

⁹ Prijedlog sadržava tri alata: i. ako ciljno poduzeće u EU-u ima promet od najmanje 500 milijuna EUR i ako strani financijski doprinos premašuje 50 milijuna EUR, predložene koncentracije morale bi se prijaviti Komisiji, ii. ako je vrijednost javne nabave barem 250 milijuna EUR, ponude u postupcima javne nabave EU-a koje uključuju strane financijske doprinose morale bi se prijaviti Komisiji i iii. Komisija bi bila ovlaštena po službenoj dužnosti ispitivati druge tržišne situacije, uključujući manje koncentracije i manje postupke javne nabave. Komisija bi imala isključivu nadležnost za provedbu te uredbe. Ako negativni učinci strane subvencije nadmašuju njezine pozitivne učinke, Komisija će biti ovlaštena uvesti kompenzacijske mjere ili prihvatiti obveze otklanjanja narušavanja tržišnog natjecanja. Te mjere i obveze uključuju niz strukturnih mjera ili mjera praćenja poslovanja, kao što je otuđenje određene imovine ili zabrana određenog ponašanja na tržištu. Komisija će biti ovlaštena i zabraniti subvencioniranu koncentraciju ili dodjelu ugovora o javnoj nabavi subvencioniranom ponuditelju.

Nastavak preispitivanja pravila o vertikalnoj opskrbi i horizontalnoj suradnji

Vertikalni sporazumi, kao što su oni između dobavljača robe ili usluga i njihovih distributera, uobičajeni su u svim sektorima gospodarstva EU-a. U srpnju 2021. Komisija je pokrenula javno savjetovanje o nacrtima revidirane Uredbe o vertikalnom skupnom izuzeću i Vertikalnih smjernica¹⁰. Cilj je trenutačne revizije pojasniti i pojednostavniti određene odredbe i popuniti uočene regulatorne praznine u područjima u kojima postojeća pravila možda više nisu primjerena svrsi zbog tržišnih kretanja kao što su rast internetske prodaje i pojava novih vrsta poduzeća u obliku platformi. Komisija nastoji uspostaviti nova pravila do isteka trenutačnih pravila 31. svibnja 2022.

Kad je riječ o preispitivanju pravila EU-a o tržišnom natjecanju povezanih s horizontalnom suradnjom, tim se pravilima nastoji olakšati poduzetnicima da surađuju na način koji je gospodarski poželjan i bez negativnih učinaka sa stajališta politike tržišnog natjecanja. Komisija je u svibnju 2021. objavila nalaze evaluacije¹¹ dviju uredbi o horizontalnom skupnom izuzeću (Uredba o skupnom izuzeću za sporazume o istraživanju i razvoju i Uredba o skupnom izuzeću za sporazume o specijalizaciji) i Horizontalnih smjernica. U srpnju 2021. pokrenula je javno savjetovanje o opcijama politike za reviziju pravila¹². Budući da se obje uredbe prestaju primjenjivati 31. prosinca 2022., Komisija nastoji uspostaviti nova pravila do tog datuma.

Glavni nalazi evaluacije pravila o horizontalnim sporazumima

Evaluacija je pokazala da su pravila o horizontalnim sporazumima i dalje korisna za poduzeća. Međutim, u evaluaciji je utvrđeno nekoliko područja u kojima pravila nisu dovoljno prilagođena digitalizaciji i nastojanjima da se ostvare ciljevi održivosti. Poduzeća smatraju da su neke odredbe uredbi o horizontalnom skupnom izuzeću nefleksibilne i složene, dok su druge nejasne i teške za tumačenje. Točnije, uvjeti za izuzeće iz Uredbe o skupnom izuzeću za sporazume o istraživanju i razvoju možda više nisu optimalni za obuhvaćanje sporazuma o istraživanju i razvoju kojima se potiče tržišno natjecanje, a područje primjene Uredbe o skupnom izuzeću za sporazume o specijalizaciji možda je preusko. Neke odredbe obiju uredbi i Horizontalnih smjernica isto se tako smatraju nejasnima ili prestrogima. Naposljetku, Horizontalne smjernice nisu dovoljno razrađene kad je riječ o nedavnim tržišnim kretanjima kao što su digitalizacija te ciljevima otpornosti i održivosti¹³ u horizontalnim sporazumima (na primjer, ne pružaju dovoljnu pravnu sigurnost za samoprocjenu sporazuma kojima se nastoje ostvariti ciljevi održivosti i sporazuma o razmjeni/objedinjavanju podataka).

U svibnju 2021. Komisija je objavila i nalaze evaluacije¹⁴ o funkcioniranju Uredbe o skupnom izuzeću za motorna vozila¹⁵. Komisija je zaključila da, premda su načela Uredbe o

¹⁰ Javno savjetovanje o nacrtima revidirane Uredbe o vertikalnom skupnom izuzeću i Vertikalnih smjernica, od 9.7.2021. do 17.9.2021. Vidjeti: https://ec.europa.eu/competition-policy/public-consultations/2021-vber_en.

¹¹ Radni dokument službi Komisije – Evaluacija Uredbe o horizontalnom skupnom izuzeću, SWD(2021) 103, 6.5.2021.

¹² Javno savjetovanje – Horizontalni sporazumi između poduzetnika, od 13.7.2021. do 5.10.2021. Vidjeti: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13058-Horizontal-agreements-between-companies-revision-of-EU-competition-rules/public-consultation_hr.

¹³ U UN-ovu Programu održivog razvoja do 2030. utvrđeno je 17 ciljeva održivog razvoja (kao što su djelovanje u području klime, troškovno prihvatljiva i čista energija ili industrija, inovacije i infrastruktura) te 169 podciljeva (među ostalim jačanje otpornosti i sposobnosti prilagodbe na katastrofe povezane s klimom, prestanak krčenja šuma i obnova degradiranih šuma ili razvoj održive, otporne i uključive infrastrukture).

¹⁴ Zaključci su sažeti u evaluacijskom izvješću i radnom dokumentu službi Komisije. Izvješće Komisije, Evaluacijsko izvješće Komisije o primjeni Uredbe o skupnom izuzeću za motorna vozila (EU) br. 461/2010, COM(2021) 264, 28.5.2021. Radni dokument službi Komisije o Uredbi o skupnom izuzeću za motorna vozila priložen dokumentu Izvješće Komisije, Evaluacijsko izvješće Komisije o primjeni Uredbe o skupnom izuzeću za motorna vozila (EU) br. 461/2010, SWD(2021) 112, 28.5.2021.

skupnom izuzeću za motorna vozila i dalje valjana, u smjernice Komisije kojima je popraćena ta uredba treba uključiti pojavu novih tehnologija i sve veću ulogu podataka u toj industriji. Sadašnja Uredba o skupnom izuzeću za motorna vozila istječe 31. svibnja 2023. Komisija trenutačno razmatra daljnje postupanje na temelju tih nalaza, a pritom uzima u obzir i preispitivanje Uredbe o vertikalnom skupnom izuzeću koje je u tijeku.

Objava rezultata evaluacije Obavijesti o utvrđivanju tržišta

U Obavijesti o utvrđivanju tržišta¹⁶ navode se važne smjernice o tome kako Komisija primjenjuje koncept mjerodavnog tržišta u proizvodnom smislu i u zemljopisnom smislu u provedbi prava koje se odnosi na tržišno natjecanje. Komisija je u srpnju 2021. objavila rezultate evaluacije Obavijesti o utvrđivanju tržišta¹⁷. Na temelju nalaza Komisija je odlučila preispitati Obavijest i 2022. provest će savjetovanje s dionicima o nacrtu revidirane Obavijesti o utvrđivanju tržišta.

Glavni nalazi evaluacije Obavijesti o utvrđivanju tržišta

Komisija je zaključila da su načela Obavijesti o utvrđivanju tržišta koja se temelje na sudskoj praksi sudova EU-a i dalje pouzdana. Međutim, možda ne odražavaju u potpunosti nedavna kretanja u praksi utvrđivanja tržišta, na primjer ona povezana s digitalizacijom. Područja u kojima Obavijest o utvrđivanju tržišta možda nije u potpunosti ažurirana uključuju: i. upotrebu i svrhu SSNIP testa (test malog, ali značajnog i neprolaznog povećanja cijena) u utvrđivanju relevantnih tržišta; ii. digitalna tržišta, posebno s obzirom na proizvode ili usluge koje se stavljaju na tržište po nultoj novčanoj cijeni i na digitalne ekosustave; iii. procjenu zemljopisnih tržišta u uvjetima globalizacije i tržišnog natjecanja uvoza; iv. kvantitativne tehnike za utvrđivanje tržišta; v. izračun tržišnih udjela i vi. necjenovno tržišno natjecanje (uključujući inovacije).

Objavljeni nacrt smjernica za primjenu prava o tržišnom natjecanju na kolektivne ugovore za samozaposlene osobe

Neke samozaposlene osobe imaju slab utjecaj nad svojim isplatama i radnim uvjetima. Kolektivno pregovaranje može biti važno sredstvo za postizanje boljih uvjeta, ali neke samozaposlene osobe mogu se smatrati „poduzećima”, pa kolektivni ugovori stoga mogu biti obuhvaćeni pravilima EU-a o tržišnom natjecanju. Kako bi se riješilo to pitanje, Komisija se u siječnju 2021. savjetovala sa svim dionicima o različitim opcijama politike, najprije u okviru početne procjene učinka, a zatim u okviru detaljnog upitnika u ožujku 2021.¹⁸ Komisija je 9. prosinca 2021. radi savjetovanja objavila nacrt Smjernica za primjenu prava EU-a o tržišnom natjecanju na kolektivne ugovore u pogledu uvjeta rada samozaposlenih

¹⁵ Uredba Komisije (EU) br. 330/2010 od 20. travnja 2010. o primjeni članka 101. stavka 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na kategorije vertikalnih sporazuma i uskladenih djelovanja, SL L 102, 23.4.2010., str. 1.–7.

¹⁶ Obavijest Komisije o utvrđivanju mjerodavnog tržišta za potrebe prava tržišnog natjecanja Zajednice, SL C 372, 9.12.1997., str. 5.–13.

¹⁷ Radni dokument službi Komisije, Evaluacija Obavijesti Komisije o utvrđivanju mjerodavnog tržišta za potrebe prava tržišnog natjecanja Zajednice od 9. prosinca 1997., SWD(2021) 199, 12.7.2021. Vidjeti: https://ec.europa.eu/competition-policy/system/files/2021-07/evaluation_market-definition-notice_en.pdf.

¹⁸ Kolektivni ugovori za samozaposlene osobe – područje primjene pravila EU-a o tržišnom natjecanju, razdoblje savjetovanja od 5.3.2021. do 31.5.2021. Vidjeti: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12483-Kolektivni-ugovori-za-samozaposlene-osobe-podrucje-primjene-pravila-EU-a-o-trzisnom-natjecanju_hr.

pojedinaca¹⁹. Komisija će procijeniti informacije koje su dostavili dionici radi objave konačne verzije tih smjernica 2022.

Objavljeni rezultati evaluacije postupovnih aspekata i aspekata nadležnosti kontrole koncentracija u EU-u te daljnje smjernice o članku 22.

Cilj evaluacije postupovnih aspekata i aspekata nadležnosti kontrole koncentracija u EU-u bio je analizirati kako su određena pravila o koncentracijama funkcionirala u tržišnim uvjetima koji se mijenjaju. Evaluacija je bila osobito usmjerena na dvije teme: i. učinkovitost pragova za utvrđivanje nadležnosti utemeljenih na prihodima u smislu obuhvaćanja koncentracija koje znatno utječu na tržišno natjecanje na jedinstvenom tržištu i ii. učinkovitost pojednostavnjenog postupka prijave uvedenog 2013. Komisija je u ožujku 2021. objavila nalaze evaluacije²⁰.

Glavni nalazi evaluacije postupovnih aspekata i aspekata nadležnosti kontrole koncentracija u EU-u

Komisija je zaključila da su se pragovi za utvrđivanje nadležnosti utemeljeni na prihodima, u kombinaciji s mehanizmom upućivanja, općenito pokazali učinkovitima u obuhvaćanju relevantnih transakcija na jedinstvenom tržištu EU-a. Međutim, nedavna tržišna kretanja dovela su do postupnog povećanja u pripajanjima poduzeća koja imaju presudnu konkurentsku ulogu ili bi mogla steći taj status iako su u trenutku koncentracije imala vrlo male prihode ili ih uopće nisu imale. U evaluaciji je zaključeno da u nekim slučajevima transakcije s mogućim negativnim učinkom na tržišno natjecanje nisu ispitale ni Komisija ni države članice. To je posebno uključivalo pripajanja usmjerena na nova poduzeća s potencijalom za tržišno natjecanje i inovativna poduzeća, među ostalim u digitalnom, farmaceutskom i biotehnološkom sektoru te nekim drugim industrijskim sektorima. Vrijednost ciljnog poduzeća nije uvijek bila u dovoljnoj mjeri povezana s potencijalnim štetnim učincima transakcije za tržišno natjecanje.

Komisija je u ožujku 2021. donijela komunikaciju u kojoj je dala smjernice o načinu primjene mehanizma upućivanja između država članica i Komisije kako je utvrđeno u članku 22. Uredbe o koncentracijama²¹ u specifičnim situacijama u kojima pragovi utemeljeni na prihodima ne odražavaju potencijal ciljnog subjekta za tržišno natjecanje i u kojima transakciju ne treba prijaviti nijednoj državi članici na temelju nacionalnog prava. Komisija namjerava poticati i prihvaćati više upućivanja na temelju članka 22. Uredbe o koncentracijama²².

¹⁹ Komunikacija Komisije – Smjernice za primjenu prava EU-a o tržišnom natjecanju na kolektivne ugovore u pogledu uvjeta rada samozaposlenih pojedinaca, 9.12.2021., C(2021) 8838 final, PRILOG. Nacrt Smjernica dio je paketa inicijativa Komisije koji obuhvaća i Prijedlog direktive o poboljšanju radnih uvjeta u radu putem platformi te Komunikaciju o iskorištavanju svih prednosti digitalizacije za budućnost rada.

²⁰ Radni dokument službi Komisije, Evaluacija postupovnih aspekata i aspekata nadležnosti kontrole koncentracija u EU-u, SWD(2021) 66 final, 26.3.2021.

²¹ Komunikacija Komisije: Smjernice o primjeni mehanizma upućivanja iz članka 22. Uredbe o koncentracijama na određene kategorije predmeta, SL C 113, 31.3.2021., str. 1.–6.

²² Člankom 22. Uredbe o koncentracijama državama članicama omogućuje se da od Komisije zatraže da ispita svaku koncentraciju koja nije od značaja za cijelu Uniju, ali utječe na prekograničnu trgovinu i prijeti znatnim utjecanjem na tržišno natjecanje na području države članice ili država članica koje podnose zahtjev bez obzira na to je li transakciju potrebno prijaviti na temelju nacionalnih pravila o kontroli koncentracija država članica koje su podnijele zahtjev za upućivanje.

2.3. Ažuriranje pravila i smjernica o državnim potporama kako bi bili spremni za nove izazove

Komisija je 2021. nastavila s evaluacijom i revizijom postojećih pravila i smjernica o državnim potporama kako bi dodatno olakšala zelenu i digitalnu tranziciju te potaknula otpornost jedinstvenog tržišta u oporavku od posljedica pandemije bolesti COVID-19. Komisija je nastavila pratiti tržišna kretanja i spremna je dodatno prilagoditi svoje instrumente politike kako bi EU mogao brzo odgovoriti na nove krize.

Prilagodbe privremenog okvira za mjere državne potpore

Komisija se nedavno savjetovala s državama članicama o prijedlogu za produljenje privremenog okvira za mjere državne potpore do 30. lipnja 2022., pri čemu je utvrdila smjer za postupno ukidanje potpora za krizu povezanu s pandemijom. Komisija je u studenome 2021. donijela Šestu izmjenu privremenog okvira²³. Produljenjem postojećih mjera iz privremenog okvira za mjere državne potpore do 30. lipnja 2022. izbjeci će se učinci litice tako što će se spriječiti da se poduzećima iznenadno ukine ciljna javna potpora u trenutku u kojem ozbiljne smetnje koje utječu na gospodarstva država članica još nisu nestale. Komisija i dalje vodi računa o kretanjima koja bi mogla utjecati na EU, uključujući društveni i gospodarski učinak ruske invazije na Ukrajinu na EU, kako bi brzo djelovala i prema potrebi prilagodila svoje instrumente politike. Osim toga, Komisija je uvela dva nova instrumenta za pokretanje i privlačenje privatnog ulaganja za brži, zeleniji i digitalniji oporavak od pandemije. Komisija je uvela potporu ulaganju za održivi oporavak do 31. prosinca 2022. i potporu za solventnost do 31. prosinca 2023., što je državama članicama omogućilo da iskoriste privatna sredstva i stave ih na raspolaganje za ulaganja u MSP-ove, uključujući novoosnovana poduzeća i mala poduzeća srednje tržišne kapitalizacije.

Donesene Smjernice o državnim potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju

Komisija je nastavila svoje preispitivanje pravila o državnim potporama kako bi ih učinila primjerenima za svrhu i usklađenima s klimatskim ciljevima EU-a. Europska komisija pokrenula je u lipnju 2021. javno savjetovanje²⁴ u kojem je pozvala sve zainteresirane strane da dostave primjedbe o predloženoj reviziji Smjernica o državnim potporama za zaštitu okoliša i energiju. U prosincu 2021. Komisija je potvrdila nove Smjernice o državnim potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju²⁵. Revizijom se proširuje područje primjene Smjernica kako bi se uključila nova gospodarska područja kao što su čista mobilnost i dekarbonizacija industrije. Pružit će se i fleksibilan okvir tako što će se omogućiti potpora za sve tehnologije kojima se može ostvariti europski zeleni plan. Šire područje primjene Smjernica popraćeno je zaštitnim mjerama kojima se osigurava učinkovito usmjeravanje državnih potpora tamo gdje su potrebne i kojima se od država članica zahtijeva da se savjetuju s dionicima pri oblikovanju velikih mjera državne potpore. Smjernice o državnim potporama

²³ Komunikacija Komisije – Šesta izmjena privremenog okvira za mjere državne potpore u svrhu podrške gospodarstvu u aktualnoj pandemiji bolesti COVID-19 i izmjena Priloga Komunikaciji Komisije državama članicama o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na kratkoročno osiguranje izvoznih kredita, 2021/C 473/01, C/2021/8442, SL C 473, 24.11.2021., str. 1.–15.

²⁴ Javno savjetovanje od 7.6.2021. do 2.8.2021. Vidjeti: https://ec.europa.eu/competition-policy/public-consultations/2021-ceeag_en.

²⁵ Komunikacija Komisije: Smjernice o državnim potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju, 27.1.2022., C(2022) 481 final.

za klimu, zaštitu okoliša i energiju poduprijet će djelovanje EU-a u području dekarbonizacije, kružnoga gospodarstva, bioraznolikosti, čiste mobilnosti ili mobilnosti bez emisija te energetske učinkovitosti i svojstava zgrada radi ostvarenja klimatskih i energetskih ciljeva EU-a za 2030. i 2050. Smjernice su stupile na snagu u siječnju 2022.²⁶. Prema revidiranim pravilima prihvatljivom će se smatrati veća količina državnih potpora nego prije.

Donesena revidirana Komunikacija o važnim projektima od zajedničkog europskog interesa

Važni projekti od zajedničkog europskog interesa (VPZEI) okupljaju znanje, stručnost, financijska sredstva i gospodarske subjekte iz cijelog EU-a radi savladavanja važnog nefunkcioniranja tržišta, grešaka u sustavu i društvenih izazova koji se ne mogu otkloniti na drugi način. Pridonose održivom gospodarskom rastu, zaposlenju i konkurentnosti te jačaju otvorenu stratešku autonomiju EU-a. Kako bi se izbjeglo da ti projekti naruše tržišno natjecanje na jedinstvenom tržištu, Komisija ih mora odobriti na temelju pravila o državnim potporama. Važni projekti od zajedničkog europskog interesa omogućuju revolucionarne inovacije do prve industrijske primjene i ulaganja u infrastrukturu od velikog značaja za koja je potrebna javna intervencija²⁷. Potiču poduzetništvo u EU-u, olakšavaju zelenu i digitalnu tranziciju te povećavaju otpornost jedinstvenog tržišta. Nakon evaluacije i opsežnog savjetovanja²⁸ sa svim zainteresiranim stranama o predloženoj revidiranoj komunikaciji, Komisija je u studenome 2021. donijela revidiranu Komunikaciju o pravilima o državnim potporama za važne projekte od zajedničkog europskog interesa²⁹. Revidirana Komunikacija o važnim projektima od zajedničkog europskog interesa primjenjuje se od 1. siječnja 2022.

Komunikacija o pravilima o državnim potporama za važne projekte od zajedničkog europskog interesa

Ažuriranom Komunikacijom proširuju se opseg EU-a i transparentnost važnih projekata od zajedničkog europskog interesa tako što se određuje da u tim projektima obično moraju sudjelovati najmanje četiri države članice. Osim toga, ti projekti moraju se osmisлити transparentno i biti uključivi. Revidiranom Komunikacijom olakšava se sudjelovanje MSP-ova u tim projektima i povećavaju se prednosti njihova sudjelovanja. Komunikacijom o važnim projektima od zajedničkog europskog interesa iz 2021. usklađuju se ciljevi te komunikacije s trenutnim prioritetima EU-a. Kako bi se poduprle strategije EU-a za zaštitu okoliša i ubrzala zelena tranzicija, revidiranom Komunikacijom zahtijeva se od država članica da dostave dokaze o usklađenosti prijavljenih projekata s načelom „ne nanosi bitnu štetu”. Osim toga, u Komunikaciji se pojašnjavaju kriteriji koje treba upotrebljavati kod kombiniranja sredstava EU-a i nacionalnih sredstava.

Javno savjetovanje o okviru Zajednice za državne potpore za istraživanje i razvoj i inovacije

Okvirom Zajednice za državne potpore za istraživanje i razvoj i inovacije³⁰ daju se poticaji rizičnim aktivnostima istraživanja, razvoja i inovacija, koje se ne bi provodile bez javne potpore. Komisija je u travnju 2021. pokrenula javno savjetovanje radi pojednostavnjenja

²⁶ Vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/qanda_22_566.

²⁷ U prošlosti je financiranje na temelju Komunikacije o važnim projektima od zajedničkog europskog interesa bilo odobreno za projekte povezane s baterijama, mikroprocesorima i određenom infrastrukturom.

²⁸ Javno savjetovanje od 23.2.2021. do 20.4.2021. Vidjeti: https://ec.europa.eu/competition-policy/public-consultations/2021-ipcei_en.

²⁹ Komunikacija Komisije: Kriteriji za analizu spojivosti državnih potpora za promicanje provedbe važnih projekata od zajedničkog europskog interesa s unutarnjim tržištem, C(2021) 8481 final.

³⁰ Okvir Zajednice za državne potpore za istraživanje i razvoj i inovacije, SL C 198, 27.6.2014., str. 1.

postojećeg okvira za državne potpore³¹. Cilj je olakšati državama članicama podupiranje istraživanja, razvoja i inovacija, među ostalim za MSP-ove i inovacijske klastere, i pritom osigurati da se moguća narušavanja tržišnog natjecanja svedu na najmanju mjeru te dati odgovarajuće poticaje kako bi se omogućila zelena i digitalna tranzicija EU-a. Nakon javnog savjetovanja i primitka informacija Komisija nastavlja razmatrati kako modernizirati okvir za istraživanje i razvoj i inovacije te ga učiniti otpornim na buduće promjene. S obzirom na važnost zelene i digitalne tranzicije te otpornosti jedinstvenog tržišta, ta razmatranja o modernizaciji okvira za istraživanje i razvoj i inovacije uključuju, na primjer, područja kao što su ispitivanje i eksperimentiranje s infrastrukturom te razvoj i izrada revolucionarnih tehnologija. Komisija očekuje da će donijeti revidirani okvir za istraživanje i razvoj i inovacije 2022.

Javno savjetovanje o Smjernicama o državnim potporama za širokopojasne mreže

Pravila o državnim potporama za razvoj širokopojasnih mreža (Smjernice o širokopojasnim mrežama)³² olakšavaju razvoj i uvođenje širokopojasnih mreža na područjima koja nisu dovoljno povezana, na primjer u udaljenim i slabo naseljenim regijama. Smjernice omogućuju državama članicama da podupru suvremenu infrastrukturu i tako krajnjim korisnicima osiguraju visokokvalitetne i cjenovno prihvatljive širokopojasne usluge na područjima na kojima komercijalni operateri nemaju dovoljno poticaja za ulaganje.

Komisija je u srpnju 2021. objavila svoje zaključke evaluacije Smjernica o širokopojasnim mrežama³³. Zaključeno je da postojeća pravila općenito dobro funkcioniraju i da su svrsishodna, ali da su potrebne određene prilagodbe kako bi se postojeća pravila prilagodila najnovijem tehnološkom napretku. Potrebna su odgovarajuća ulaganja kako bi se ispunili trenutačni ciljevi politike EU-a, posebno europsko gigabitno društvo do 2025.³⁴ i Digitalni kompas za 2030.³⁵ Komisija je u studenome 2021. na javno savjetovanje podnijela prijedlog revidiranih Smjernica o širokopojasnim mrežama³⁶. Javno savjetovanje bilo je otvoreno do 11. veljače 2022. Nacrtom Smjernica nastoji se olakšati državama članicama da potiču uvođenje širokopojasnih mreža visokih performansi, uključujući gigabitne i 5G mreže, pri čemu treba ograničiti narušavanje tržišnog natjecanja.

Područje primjene Uredbe o općem skupnom izuzeću prošireno radi olakšavanja provedbe programâ EU-a

Radi poboljšanja međudjelovanja između pravila financiranja EU-a i pravila EU-a o državnim potporama u okviru novog višegodišnjeg financijskog okvira³⁷ Komisija je u srpnju 2021.

³¹ Javna savjetovanja od 8.4.2021. do 3.6.2021. Vidjeti: https://ec.europa.eu/competition-policy/public-consultations/2021-rdi_en.

³² Komunikacija Komisije: Smjernice EU-a za primjenu pravila o državnim potporama u odnosu na brzi razvoj širokopojasnih mreža, SL C 25, 26.1.2013., str. 1.–26.

³³ Radni dokument službi Komisije – Evaluacija pravila o državnim potporama za uvođenje širokopojasne infrastrukture, SWD(2021) 194 final, 7.7.2021.

³⁴ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija: Povezivošću do konkurentnog jedinstvenog digitalnog tržišta – Ususret europskom gigabitnom društvu, COM(2016) 0587 final.

³⁵ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Digitalni kompas 2030.: europski pristup za digitalno desetljeće, COM(2021) 118 final, 9.3.2021.

³⁶ Nacrt komunikacije Komisije – Smjernice o državnim potporama za širokopojasne mreže od 19.11.2021.

³⁷ Vidjeti: https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/long-term-eu-budget/2021-2027_hr.

donijela izmjene Uredbe o općem skupnom izuzeću³⁸. Tim izmjenama proširuje se područje primjene Uredbe i pojednostavnjuju se pravila o državnim potporama primjenjiva na nacionalno financiranje unutar područja primjene određenih nedavno donesenih programa EU-a³⁹.

Izmjenom Uredbe o općem skupnom izuzeću države članice mogu izravno provoditi državne potpore koje nacionalna tijela dodijele za projekte koji se financiraju iz programa kojima se upravlja na razini EU-a bez prethodne prijave Komisiji. Međutim, države članice moraju obavijestiti Komisiju o mjerama potpore nakon što ih donesu. Osim toga, ažurirana Uredba o općem skupnom izuzeću omogućuje državama članicama da daju državne potpore za digitalnu i zelenu tranziciju. Omogućuje određeni stupanj fleksibilnosti za brzu potporu poduzećima kojima je potrebna pomoć zbog negativnih gospodarskih učinaka koji su posljedica neočekivanih vanjskih šokova. Izuzimanje širokih kategorija državne potpore od obveze prethodne prijave veliko je pojednostavnjenje i olakšava brzu provedbu u državama članicama.

Revizija Uredbe o općem skupnom izuzeću u pogledu zelenog plana

Uredba o općem skupnom izuzeću trenutačno je podvrgnuta ciljanoj reviziji, kojom se nastoji omogućiti državama članicama da brzo mobiliziraju veću potporu za zelene projekte bez prethodnog odobrenja Komisije. Cilj je revizije proširiti područje primjene te uredbe kako bi se obuhvatila potpora za ulaganja u nove tehnologije kao što su vodik i hvatanje, skladištenje ili upotreba ugljika. Te su tehnologije ključne za savladavanje strateških ovisnosti. Područje primjene Uredbe proširit će se na područja koja su ključna za ostvarenje ciljeva europskog zelenog plana, na primjer učinkovitost resursa i bioraznost. Osim toga, revizijom te uredbe nastoji se doraditi odredbe o potpori za ulaganja u ključna područja politike kao što su energetska svojstva zgrada i infrastruktura za punjenje i opskrbu za čistu mobilnost. Naposljetku, pravila za utvrđivanje prihvatljivih troškova i prihvatljivih intenziteta potpore bit će fleksibilnija.

Donesena revizija Smjernica o rizičnom financiranju

Komisija je u prosincu 2021. donijela revidirane Smjernice o državnim potporama za promicanje rizičnih financijskih ulaganja⁴⁰. Revidirane Smjernice sadržavaju niz poboljšanja koja pojednostavnjuju njihovu primjenu, konsolidiraju postojeće zahtjeve za *ex ante* procjenu i ograničavaju zahtjev za dostavu analize nedostatka sredstava na najveće programe rizičnog financiranja. Osim toga, revidiranim Smjernicama uvode se pojednostavnjeni uvjeti za

³⁸ Uredba Komisije (EU) 2021/1237 od 23. srpnja 2021. o izmjeni Uredbe (EU) br. 651/2014 o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora (Tekst značajan za EGP), SL L 270, 29.7.2021., str. 39. Javno financiranje koje ispunjava uvjete za državnu potporu kako je definirano u članku 107. stavku 1. UFEU-a obično se mora prijaviti Komisiji i odobriti prije nego što se počne primjenjivati kako bi se osiguralo da javna potrošnja ne uzrokuje nelojalnu konkurenciju za poduzeća koja posluju na unutarnjem tržištu EU-a. Međutim, države članice nisu obvezne prijaviti državne potpore Komisiji ako predmetna potpora ispunjava sve relevantne kriterije utvrđene u Uredbi o općem skupnom izuzeću.

³⁹ Nacionalna sredstva o kojima je riječ odnose se na sljedeće: operacije financiranja i ulaganja koje se podupiru iz fonda InvestEU; istraživačke, razvojne i inovacijske projekte koji su dobili oznaku „pečat izvrsnosti” u okviru programa Obzor 2020. ili Obzor Europa te sufinancirane istraživačke i razvojne projekte ili aktivnosti udruživanja u okviru programa Obzor 2020. ili Obzor Europa; određene transeuropske infrastrukturne projekte za digitalnu povezivost koji se financiraju ili su dobili oznaku „pečat izvrsnosti” u okviru Instrumenta za povezivanje Europe; projekte europske teritorijalne suradnje, poznate i kao Interreg.

⁴⁰ Komunikacija Komisije: Smjernice o državnim potporama za promicanje rizičnih financijskih ulaganja, SL C 508, 16.12.2021., str. 1.–36.

procjenu programa usmjerenih isključivo na novoosnovana poduzeća i MSP-ove koji još nisu obavili prvu komercijalnu prodaju. Kako bi se osigurala dosljednost, određene definicije iz Smjernica usklađene su s Uredbom o općem skupnom izuzeću⁴¹. Revidirane Smjernice primjenjuju se od 1. siječnja 2022.

Donesena revidirana Komunikacija o kratkoročnom osiguranju izvoznih kredita

Komisija je u prosincu 2021. donijela revidiranu Komunikaciju o kratkoročnom osiguranju izvoznih kredita (Komunikacija o STEC-u)⁴². Komunikacija uključuje nekoliko izmjena. Na primjer, Komunikacijom se mijenjaju kriteriji prihvatljivosti za MSP-ove, koji u određenim okolnostima mogu primati državno osiguranje. Prema prethodnim pravilima prag za MSP-ove bio je godišnji promet od izvoza od najviše 2 milijuna EUR. U revidiranoj Komunikaciji o STEC-u taj je prag podignut na 2,5 milijuna EUR. Revidirana Komunikacija o STEC-u stupila je na snagu 1. siječnja 2022.

Donesene revidirane Smjernice za regionalne potpore

Smjernice za regionalne potpore omogućuju državama članicama da podupiru regije u najnepovoljnijem položaju i regije koje se suočavaju s tranzicijskim ili strukturnim poteškoćama. Smjernicama se osigurava i cjelovitost jedinstvenog tržišta te se istodobno uzimaju u obzir kohezijski ciljevi EU-a. Nakon evaluacije trenutačnih pravila 2019.⁴³ i opsežnog savjetovanja s dionicima o nacrtu teksta, Komisija je u travnju 2021. donijela revidirane Smjernice za regionalne potpore⁴⁴. Revidirane smjernice uključuju nekoliko ciljanih prilagodbi koje odražavaju iskustvo stečeno za vrijeme primjene prethodnih pravila. U njima se uzimaju u obzir i novi prioriteti politike povezani s europskim zelenim planom te europskom industrijskom i digitalnom strategijom. Revidirane Smjernice za regionalne potpore stupile su na snagu 1. siječnja 2022.

Objavljena evaluacija Uredbe o skupnom izuzeću za poljoprivredu i Smjernica

Komisija je u svibnju 2021. objavila evaluaciju Uredbe o skupnom izuzeću za poljoprivredu i Smjernica o državnim potporama u sektoru poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima⁴⁵. U evaluaciji je zaključeno da su ta pravila općenito primjerena svrsi i da ispunjavaju potrebe predmetnih sektora⁴⁶. Međutim, potrebne su određene ciljne revizije, uključujući pojašnjenja nekih koncepata, daljnju racionalizaciju i pojednostavnjenje, usklađivanje s reformom zajedničke poljoprivredne politike⁴⁷ te prilagodbe koje odražavaju

⁴¹ Uredba Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. lipnja 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora (Tekst značajan za EGP), SL L 187, 26.6.2014., str. 1.–78.

⁴² Komunikacija Komisije državama članicama o primjeni članka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na kratkoročno osiguranje izvoznih kredita, SL C 497, 10.12.2021., str. 5.–13.

⁴³ Smjernice za regionalne potpore za 2014.–2020., SL C 209, 23.7.2013., str. 1.

⁴⁴ Komunikacija Komisije: Smjernice za regionalne državne potpore, SL C 153, 29.4.2021., str. 1.–46.

⁴⁵ Valjanost tih pravila prethodno je produljena do 31. prosinca 2022. Vidjeti: Obavijest Komisije o izmjeni Smjernica Europske unije o državnim potporama u sektoru poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima za razdoblje 2014.–2020. u pogledu razdoblja primjene Smjernica te o privremenoj prilagodbi Smjernica kako bi se uzele u obzir posljedice pandemije bolesti COVID-19 (Tekst značajan za EGP), SL 424, 8.12.2020., str. 30.–31.

⁴⁶ U evaluaciji je procijenjena učinkovitost trenutačnih pravila s obzirom na njihove glavne ciljeve: smanjenje narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine u sektoru poljoprivrede i šumarstva; osiguravanje dosljednosti pravila o državnim potporama u području poljoprivrede sa zajedničkom poljoprivrednom politikom (ZPP), posebno ciljevima ruralnog razvoja u okviru ZPP-a te pojednostavnjenje postupaka i smanjenje administrativnih troškova. Vidjeti: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/2089-Smjernice-za-drzavne-potpore-u-poljoprivredi-revizija_hr.

⁴⁷ Vidjeti: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/new-cap-2023-27_hr

trenutačne prioritete EU-a, posebno europski zeleni plan⁴⁸. Sljedeći je korak provedba procjene učinka, u kojoj će se razmotriti pitanja utvrđena u evaluaciji. Komisija očekuje da će donijeti revidirana pravila do 31. prosinca 2022., kad će postojeća pravila prestati važiti.

2.4. Prilagodba GU-a za tržišno natjecanje trenutačnim i budućim potrebama u smislu provedbe

Digitalna transformacija

Komisija prepoznaje digitalnu transformaciju kao važan prioritet politike u njezinu trenutačnom mandatu (Europa spremna za digitalno doba), ne samo radi pokretanja promjena na tržištima, već i omogućivanja modernizacije javnog sektora. U 2021. Glavna uprava za tržišno natjecanje razradila je i podržala sveobuhvatnu internu Digitalnu strategiju, kojom će se poboljšati učinkovitost istražnih postupaka i drugih aktivnosti te glavne uprave. Nadalje, Digitalna strategija ojačat će izvršavanje propisa EU-a o tržišnom natjecanju ulaganjem u vrhunska digitalna rješenja i modernizacijom sustava vođenja predmeta GU-a za tržišno natjecanje, posebice pokretanjem CASE@EC za državne potpore i upravljanje dokumentima. Ta je digitalna strategija čvrsto utemeljena na općoj Digitalnoj strategiji Europske komisije, kojom se Komisija preobražava u digitalnu organizaciju koja je usmjerena na korisnika i temelji se na podacima.

GU za tržišno natjecanje osmišljava i unapređuje digitalna rješenja koja podupiru interakciju među vanjskim dionicima kao što su nacionalna nadležna tijela, poduzeća aktivna na jedinstvenom tržištu, odvjetnička društva i privatni građani. U tom kontekstu GU za tržišno natjecanje pokrenuo je 2021. tri nova digitalna rješenja – interaktivni instrument za izvješćivanje o državnim potporama (SARI2), eConfidentiality i eRFI. Pokrenuo je i projekt za preuređivanje informacija o predmetima koje se objavljuju na internetskim stranicama EUROPA radi lakšeg pristupa, pretraživanja i izvoza javnih podataka o politici tržišnog natjecanja (uključujući predmete i odluke o državnim potporama, suzbijanju monopola i koncentracijama). Budući da su podaci s kojima GU za tržišno natjecanje postupa osjetljivi i povjerljivi, izrađeni su ili ažurirani planovi IT sigurnosti za nova, ali i postojeća digitalna rješenja. Provede se nužne sigurnosne mjere i mjere praćenja kako bi se poboljšale kibersigurnost i kiberotpornost.

GU za tržišno natjecanje nastavio je 2021. ulagati u konkurentnu inteligenciju, napredne podatkovne usluge i usluge strojnog učenja te rješenja za potporu ispitnim postupcima. Namjenska jedinica provodi obavještajne i istražne analize i daje forenzičku IT podršku. Osim toga, jedinica prikuplja i analizira informacije iz javno dostupnih izvora i prikuplja informacije koje bi možda trebalo ispitati radi otkrivanja novih predmeta.

Resursi i organizacija

Kako bi se bolje nosio s novim kretanjima politike, GU za tržišno natjecanje proveo je u studenome 2021. reorganizaciju postojeće organizacijske strukture. Broj jedinica koje se bave

⁴⁸ Vidjeti: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_hr.

važnim projektima od zajedničkog europskog interesa povećan je s jedne na dvije. Nadalje, uspostavljena je radna skupina za Akt o digitalnim tržištima kako bi poduprla donošenje i provedbu tog akta. Osim toga, GU za tržišno natjecanje osnovao je pojačanu jedinicu za provedbu bolje koordiniranog pristupa posljedicama poreznog prava i agresivnog poreznog planiranja na politiku državnih potpora.

Program jedinstvenog tržišta

Program jedinstvenog tržišta donesen je u travnju 2021.⁴⁹ S proračunom od 4,2 milijarde EUR u razdoblju 2021.–2027., tim se programom daje financijska potpora za jačanje upravljanja jedinstvenim tržištem i njegova funkcioniranja te uključuje sastavnicu za tržišno natjecanje, odnosno namjenski proračun za politiku tržišnog natjecanja. Proračun Programa jedinstvenog tržišta za 2021. iznosio je 20,4 milijuna EUR, a iskorišten je za potporu učinkovitoj i suvremenoj provedbi politike tržišnog natjecanja EU-a. Sredstva su se koristila i za suradnju i partnerstva s javnim upravama u EU-u i širom svijeta te za mjere zagovaranja tržišnog natjecanja.

Zagovaranje tržišnog natjecanja

Komisija je 2021. sudjelovala u zagovaranju politike tržišnog natjecanja i povezanim aktivnostima otvaranja prema javnosti na više razina kako bi poduprla učinkovitost politike tržišnog natjecanja EU-a, posebno sudjelovanjem izvršne potpredsjednice Vestager u događanjima i konferencijama za medije. Za priopćavanje prednosti politike tržišnog natjecanja koristili su se priopćenja za medije, bilteni i društveni mediji. Organizirana su i namjenska događanja na međunarodnoj razini ili zajedno s državama članicama. Zbog pandemije bolesti COVID-19 većina događanja 2021. održana je u virtualnom i/ili hibridnom obliku.

3. Provedba politike tržišnog natjecanja pridonijela je digitalnoj tranziciji te jakom i otpornom jedinstvenom tržištu

U okviru glavnog cilja „Europa spremna za digitalno doba” predsjednica von der Leyen odredila je digitalno područje kao jedno od svojih glavnih prioriteta u ovom mandatu Komisije. Na konkurentnim tržištima poduzeća moraju biti inovativna i postati učinkovitija da bi bila uspješnija⁵⁰. To se odnosi i na digitalna tržišta koja se temelje na inovacijama i brzo se razvijaju i na tržišta koja još nisu digitalna. Djelotvorna provedba pravila EU-a o tržišnom natjecanju i regulatornih reformi od ključne je važnosti za digitalnu transformaciju gospodarstva EU-a, oporavak od pandemije bolesti COVID-19 i jačanje otpornosti jedinstvenog tržišta.

⁴⁹ Uredba (EU) 2021/690 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi programa za unutarnje tržište, konkurentnost poduzeća, uključujući mala i srednja poduzeća, područje bilja, životinja, hrane i hrane za životinje te europsku statistiku (Program jedinstvenog tržišta) i o stavljanju izvan snage uređaba (EU) br. 99/2013, (EU) br. 1287/2013, (EU) br. 254/2014 i (EU) br. 652/2014 (Tekst značajan za EGP), SL L 153, 3.5.2021., str. 1.–47. Uredba se primjenjuje retroaktivno od 1. siječnja 2021.

⁵⁰ Važnost tržišnog natjecanja i inovacija istaknuta je i u Komunikaciji Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Strategija za MSP-ove i održivu i digitalnu Europu” – 10.3.2020. COM(2020) 103 final i Komunikaciji Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Ažuriranje nove industrijske strategije za 2020.: izgradnja snažnijeg jedinstvenog tržišta za oporavak Europe” – 25.5.2021. COM(2021) 350 final.

3.1. Provedba protumonopolskih pravila pridonijela je digitalnoj tranziciji te jakom i otpornom jedinstvenom tržištu

Komisija je 2021. nastavila odlučno provoditi pravila o tržišnom natjecanju kako bi riješila problem ograničenja tržišnog natjecanja na jedinstvenom tržištu.

Na tržištima za računalne videoigre Komisija je kaznila *Valve*, vlasnika internetske platforme za računalne igre Steam i pet izdavača (*Bandai Namco*, *Capcom*, *Focus Home*, *Koch Media* i *ZeniMax*) kaznom ukupne vrijednosti od 7,8 milijuna EUR jer su ograničili prekograničnu prodaju računalnih videoigara na temelju zemljopisne lokacije kupaca unutar EGP-a („geografsko blokiranje”)⁵¹. Novčane kazne za izdavače, koje su iznosile ukupno 6 milijuna EUR, smanjene su jer su ta poduzeća surađivala s Komisijom. Valve je odlučio da neće surađivati i izrečena mu je kazna od 1,6 milijuna EUR.

Komisija je u travnju 2021. poduzetniku *Apple* izdala obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku u kojoj je privremeno utvrdila da je Apple narušio tržišno natjecanje na tržištu *streaminga* glazbe jer je zloupotrebjavao svoj vladajući položaj na tržištu za distribuciju aplikacija za *streaming* glazbe putem svoje trgovine App Store⁵². Komisija se ne slaže s obveznom upotrebom mehanizma poduzetnika Apple za kupnju unutar aplikacije koji se nameće programerima aplikacija za *streaming* glazbe da bi mogli distribuirati svoje aplikacije putem Appleove trgovine App Store. Komisija je zabrinuta i zbog toga što Apple primjenjuje određena ograničenja za programere aplikacija koja ih sprečavaju da obavijeste korisnike proizvoda iPhone i iPad o drugim, jeftinijim mogućnostima kupnje.

⁵¹ Predmeti AT.40413, *Focus Home*; AT.40414, *Koch Media*, AT.40420, *ZeniMax*, AT.40422, *Bandai Namco* i AT.40424, *Capcom*. Vidjeti https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_170.

⁵² AT.40437, *Apple – Prakse u trgovini aplikacijama App Store (streaming glazbe)*. Vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_21_2093.

Komisija je nastavila i s istragama praksi društva *Amazon* potencijalno protivnih tržišnom natjecanju⁵³. Komisija je zabrinuta da Amazon narušava tržišno natjecanje na internetskoj trgovini na malo tako što se sustavno oslanja na nejavne poslovne podatke neovisnih prodavatelja koji prodaju na Amazonovu tržišnom mjestu. Ta praksa pogoduje Amazonovoj maloprodaji, koja se izravno natječe s tim prodavateljima treće strane. U zasebnom predmetu Komisija ispituje mogućnost da Amazon daje povlašteni tretman vlastitim maloprodajnim ponudama na štetu prodavatelja na njegovu tržišnom mjestu, a koji koriste Amazonove logističke i dostavne usluge.

Komisija je u lipnju 2021. pokrenula službenu protumonopolsku istragu kako bi procijenila je li *Facebook* prekršio pravila EU-a o tržišnom natjecanju upotrebom promidžbenih podataka prikupljenih prvenstveno od oglašivača kako bi se natjecao s njima na tržištima na kojima je aktivan i Facebook, na primjer u prodaji putem malih oglasa⁵⁴. Komisija sumnja na to da Facebook koristi podatke konkurentnih pružatelja pri oglašavanju na društvenoj mreži Facebook kako bi njegovo tržišno mjesto steklo konkurentsku prednost. U službenoj protumonopolskoj istrazi procijenit će se i povezuje li Facebook svoje tržišno mjesto (usluga prodaje putem malih oglasa na internetu) s vlastitom društvenom mrežom. Komisija će ispitati je li način na koji je tržišno mjesto Facebooka uključeno u društvenu mrežu oblik vezane prodaje protivne tržišnom natjecanju koji poduzeću daje prednost pri dopiranju do kupaca i isključuje konkurentne usluge prodaje putem malih oglasa na internetu.

Komisija je u lipnju 2021. pokrenula službenu protumonopolsku istragu o sektoru oglašavanja na internetu. Komisija ispituje je li Google dao prednost svojoj tehnologiji internetskog prikaznog oglašavanja u lancu opskrbe tehnologije oglašavanja (engl. *Adtech*) u korist YouTubea i na štetu konkurentnih pružatelja usluga tehnologije oglašavanja, oglašivača i internetskih izdavača⁵⁵. Osim toga, u službenoj istrazi ispitat će se narušava li Google tržišno natjecanje ograničavanjem pristupa trećih strana korisničkim podacima za potrebe oglašavanja na internetskim stranicama i aplikacijama, pri čemu zadržava te podatke za vlastitu upotrebu. Istraga Komisije usmjerena je na prikazno oglašavanje u kojem Google nudi niz usluga oglašivačima i izdavačima.

U studenome 2021. Opći sud u velikoj je mjeri potvrdio⁵⁶ prethodnu odluku Komisije u predmetu *Google kupnja*.

⁵³ Predmet AT.40462, *Amazon Marketplace* i predmet AT.40703, *Amazon – Buy Box*. Vidjeti:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2077.

⁵⁴ Predmet AT.40684, *Facebookovo iskorištavanje povezanih usluga*. Vidjeti:

https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1.2.3.

⁵⁵ AT.40670, *Google – Adtech i prakse povezane s podacima*. Vidjeti:

https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1.2.3.

⁵⁶ Presuda Općeg suda od 10.11.2021., predmet T-612/17 *Google LLC i Alphabet, Inc. protiv Europske komisije*, EU:T:2021:763.

Predmet Google pretraživanje (kupnja)

Komisija je u lipnju 2017. izrekla novčanu kaznu *Googlu* u iznosu od 2,42 milijarde EUR zbog zloupotrebe vladajućeg položaja svoje tražilice davanjem nezakonite prednosti drugom proizvodu Googlea – vlastitoj usluzi uspoređivanja cijena⁵⁷. Googleova funkcija uspoređivanja cijena za Europu proizvod je koji omogućuje potrošačima da na internetu usporede proizvode i cijene te pronađu ponude internetskih trgovaca na malo, uključujući internetske trgovine proizvođača, platforme (kao što su Amazon i eBay) i druge preprodavatelje. Google je 2008. uveo strategiju davanja prednosti vlastitoj usluzi uspoređivanja cijena. Zbog nezakonitih praksi Googlea promet na njegovoj usluzi uspoređivanja cijena znatno se povećao, dok su konkurentne usluge uspoređivanja cijena pretrpjele znatne i trajne gubitke prometa. Nakon odluke Komisije Google je izmijenio tzv. „prozor za kupnju” kako bi se u njemu nalazile i usluge uspoređivanja cijena trećih strana. U studenome 2021. Opći sud u velikoj je mjeri potvrdio odluku Komisije⁵⁸.

Na tržištu za farmaceutske proizvode Komisija je u veljači 2021. prihvatila skup obveza koje je ponudio *Aspen*⁵⁹ nakon istrage Aspenova navodnog određivanja previsokih cijena. Aspen je pristao smanjiti svoje cijene za prosječno 73 % u cijeloj Europi (osim u Italiji) za šest lijekova koji su ključni za liječenje teških oblika hematoloških karcinoma, uključujući mijelom i leukemiju. Zahvaljujući tim smanjenjima cijena zdravstveni sustavi EU-a uštedjet će znatne količine sredstava i osigurat će se da ti lijekovi ostanu dostupni na tržištu.

Komisija je u ožujku 2021. pokrenula službenu protumonopolsku istragu kako bi odredila je li *Teva* zloupotrijebila svoj položaj da bi zaustavila ili odgodila ulazak na tržište novih poduzeća koja se natječu s Tevinim iznimno uspješnim lijekom Copaxone na štetu pacijenata i zdravstvenih sustava⁶⁰.

U ožujku 2021. Sud je potvrdio prethodnu odluku Komisije u predmetu *Lundbeck* o sporazumima o plaćanju za odgodu.

Presuda Suda Europske unije u predmetu Lundbeck⁶¹

Sud je u predmetu *Lundbeck* u potpunosti potvrdio pristup Komisije⁶² sporazumima o plaćanju za odgodu u kontekstu sporova o patentima. U sporazumima o plaćanju za odgodu farmaceutske društvo nudi prijenose vrijednosti proizvođačima generičkih lijekova kako bi ih navelo da odustanu od ulaska na tržište ili da ga odgode. Lundbeck je 2002. sklopio nekoliko sporazuma s različitim proizvođačima generičkih lijekova o generičkim verzijama Lundbeckova brendiranog lijeka citalopram, iznimno uspješnog antidepresiva. Ta poduzeća dogovorila su se s Lundbeckom da neće ući na tržište u zamjenu za znatne isplate u novcu i druge poticaje. Ti poticaji iznosili su desetke milijuna eura. Lundbeck je u internoj komunikaciji govorio o formiranju „kluba” i podjeli „hrpe dolara” s proizvođačima generičkih proizvoda.

Sud je potvrdio Komisijinu procjenu da su takvi sporazumi o plaćanju za odgodu ograničenja s obzirom na cilj jer se vrijednost prijenosa nije mogla objasniti na drugi način osim interesom strana da

⁵⁷ Predmet AT.39740, *Google pretraživanje (kupnja)*. Vidjeti: https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/39740/39740_14996_3.pdf.

⁵⁸ Presuda Općeg suda od 10.11.2021., *predmet T-612/17 Google LLC i Alphabet, Inc. protiv Europske komisije*, EU:T:2021:763.

⁵⁹ Predmet AT.40394, *Aspen*, Odluka Komisije od 10. veljače 2021. koja se odnosi na postupak primjene članka 102. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) i članka 54. Sporazuma o EGP-u, C(2021) 724 final.

⁶⁰ Predmet AT.40588, *Teva Copaxone*. Vidjeti:

https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1,2,3.

⁶¹ Presude Suda od 25.3.2021., C-586/16 P, *Sun Pharmaceutical Industries i Ranbaxy (UK) protiv Komisije*, EU:C:2021:241; C-588/16 P, *Generics (UK) protiv Komisije*, EU:C:2021:242; C-591/16 P, *Lundbeck protiv Komisije*, EU:C:2021:243; C-601/16 P, *Arrow Group i Arrow Generics protiv Komisije*, EU:C:2021:244; C-611/16 P, *Xellia Pharmaceuticals i Alpharma protiv Komisije*, EU:C:2021:245 i C-614/16 P, *Merck KGaA protiv Komisije*, EU:C:2021:246.

⁶² Odluka Komisije C(2013) 3803 final od 19. lipnja 2013. o postupku na temelju članka 101. UFEU-a i članka 53. Sporazuma o EGP-u (predmet AT.39226 – *Lundbeck*).

se ne upuste u tržišno natjecanje prema zaslugama. Sud je potvrdio i da su u trenutku sklapanja sporazumâ Lundbeck i proizvođači generičkih lijekova bili potencijalni konkurenti jer su imali stvarne i konkretne prilike za ulazak na tržište i natjecanje s Lundbeckom. Osim toga, nisu naišli na nepremostive prepreke ulasku.

Nakon što je 2020. pokrenula protumonopolsku istragu sektora potrošačkog *interneta stvari*⁶³, Komisija je u lipnju 2021. objavila preliminarno izvješće za savjetovanje⁶⁴. Sektorska istraga bila je usmjerena na proizvode i usluge povezane s digitalnim glasovnim asistentima, pametnim kućnim uređajima i nosivim uređajima. Konačno izvješće i priloženi radni dokument službi objavljeni su u siječnju 2022.⁶⁵

Konačno izvješće sektorske istrage potrošačkog interneta stvari

Komisija je u siječnju 2022. objavila nalaze svoje sektorske istrage potrošačkog interneta stvari⁶⁶. Taj se sektor brzo razvija i stalno se povećava potražnja za glasovnim asistentima kao korisničkim sučeljima za interakciju s drugim pametnim uređajima i uslugama potrošačkog interneta stvari. Utvrđeno je nekoliko potencijalnih problema povezanih s tržišnim natjecanjem, kao što su ekskluzivnost i vezana prodaja za glasovne asistente, ograničavanje mogućnosti upotrebe različitih glasovnih asistenata na istom pametnom uređaju, nedovoljna interoperabilnost i ograničavanje funkcija na pametnim uređajima trećih strana i uslugama potrošačkog interneta stvari. Složeno okruženje u smislu standardizacije i složene tehnologije zaštićene pravom vlasništva mogu negativno utjecati na potencijal za rast proizvoda potrošačkog interneta stvari. Još jedno sporno pitanje bilo je ograničavanje zadanih značajki dostupnih korisnicima. Druga moguća ograničenja natjecanja bili su prethodno instaliranje, zadane postavke i istaknuti položaj usluga potrošačkog interneta stvari na pametnim uređajima ili glasovnim asistentima. Informacije prikupljene u sektorskoj istrazi potrošačkog interneta stvari bit će nit vodilja za Komisijine buduće provedbene i regulatorne aktivnosti. Pridonose i zakonodavnoj raspravi o Komisijinu prijedlogu Akta o digitalnim tržištima.

3.2. Kontrola koncentracija pridonijela je digitalnoj tranziciji te jakom i otpornom jedinstvenom tržištu

Kontrola koncentracija osigurava da se konsolidacija odvija na način kojim se čuva dovoljan konkurentski pritisak na tržištima na koja koncentracija utječe. Sprečava stvaranje tržišnih struktura u kojima poduzeća i potrošači nemaju dovoljno izbora te u kojima se suočavaju sa slabijim inovacijama, slabijom kvalitetom ili višim cijenama. Za kontrolu koncentracija potrebna je procjena pozitivnih i negativnih učinaka konsolidacije.

Komisija je 2021. nastavila intenzivno kontrolirati koncentracije. Komisija je donijela 396 odluka o koncentracijama u različitim sektorima (2020. donijela je 352 odluke), a od toga je 309 odobreno nakon pojednostavnjenog postupka. Komisija je intervenirala u 14 predloženih pripajanja, od čega je 11 transakcija odobreno podložno uvjetima. U trima prijavljenim transakcijama strane su odustale, a transakcije su povučene u drugoj fazi.

Komisija je u ožujku 2021., nakon temeljite istrage i podložno uvjetima, odobrila pripajanje poduzeća *Eaton Hydraulics* poduzeću *Danfoss*⁶⁷. To poduzeće dobavlja hidrauličke komponente koje se koriste u strojevima za poljoprivredne, industrijske i građevinarske

⁶³ Vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_20_1326.

⁶⁴ Vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_21_2884.

⁶⁵ Vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_22_402.

⁶⁶ Radni dokument službi Komisije – Izvješće Komisije Vijeću i Europskom parlamentu: Završno izvješće – Sektorska istraga potrošačkog interneta stvari, SWD(2022) 10 final, 20.1.2022.

⁶⁷ Predmet M.9820 – *Danfoss/Eaton Hydraulics*.

aktivnosti. Preuzetim obvezama uklonjene su sumnje Komisije u pogledu tržišnog natjecanja i osigurano je da će proizvođači strojeva na kraju proizvodnog lanca nastaviti imati pogodnost konkurentnih cijena i širokog asortimana inovativnih komponenti za svoje proizvode.

Komisija je u ožujku 2021., nakon temeljite istrage i podložno uvjetima, odobrila pripajanje poduzeća *GrandVision* poduzeću *EssilorLuxottica*⁶⁸. Poduzeće posluje na tržištima naočala i leća (sunčane naočale, leće i okviri) i u pojedinačnoj prodaji tih proizvoda. Komisija je intervencijom osigurala da tržišno natjecanje na razini maloprodaje ostane dinamično i pogoduje kupcima u Belgiji, Italiji i Nizozemskoj.

Air Canada i *Transat* odlučili su u travnju 2021. raskinuti predloženi sporazum o koncentraciji⁶⁹. To je uslijedilo nakon temeljite istrage Komisije predloženog pripajanja prijavljenog u travnju 2020., koja je bila usmjerena na preklapanje djelatnosti strana u području usluga zračnog prijevoza putnika između EGP-a i Kanade. Prema preliminarnim nalazima Komisije predložena transakcija izazvala bi zabrinutost u pogledu tržišnog natjecanja za veliki broj transatlantskih ruta, a na temelju rezultata tržišnih ispitivanja korektivne protumjere koje su ponudile strane čine se nedovoljnima.

International Consolidated Airlines Group (IAG) i *Air Europa* odlučili su u prosincu 2021. povući predloženi sporazum o koncentraciji⁷⁰. To je uslijedilo nakon što je Komisija temeljito istražila predloženo pripajanje poduzeća *Air Europa* IAG-u, koji kontrolira prijevoznike *Iberia*, *British Airways* i još nekoliko drugih zračnih prijevoznika⁷¹. Komisija je bila zabrinuta da bi predložena transakcija mogla znatno smanjiti tržišno natjecanje za 70 kombinacija gradova polazišta i odredišta unutar Španjolske i između Španjolske i drugih zemalja, na kojima oba prijevoznika nude izravne usluge.

Komisija je 2021. nastavila s temeljitom istragom predloženog pripajanja poduzeća *Daewoo Shipbuilding & Marine Engineering* poduzeću *Hyundai Heavy Industries Holding*. Komisija je u siječnju 2022. zabranila koncentraciju jer bi koncentrirano poduzeće imalo vladajući položaj te bi se smanjilo tržišno natjecanje na globalnom tržištu za izgradnju velikih brodova za prijevoz ukapljenog plina. Ukapljeni prirodni plin pridonosi diversifikaciji izvora energije EU-a i poboljšava energetske sigurnost.

3.3. Kontrola državnih potpora pridonijela je digitalnoj tranziciji i otpornosti jedinstvenog tržišta

Da bi se ostvarili EU-ovi ciljevi povezivosti do 2025. utvrđeni u Komunikaciji o europskom gigabitnom društvu do 2025.⁷² i Digitalnoj strategiji⁷³ te EU-ovi ciljevi povezivosti do 2030.

⁶⁸ Predmet M.9569 – *EssilorLuxottica/Grandvision*.

⁶⁹ Predmet M.9489 – *Air Canada/Transat*.

⁷⁰ Predmet M.9637 – *IAG/Air Europa*, SL C 519, 22.12.2021., str. 2.

⁷¹ Predmet M.9637 – *IAG/Air Europa*.

⁷² Komunikacija Komisije „Povezivošću do konkurentnog jedinstvenog digitalnog tržišta – Ususret europskom gigabitnom društvu”, COM(2016) 0587, 14.9.2016.

⁷³ Komunikacija Komisije „Izgradnja digitalne budućnosti Europe”, 19.2.2020. Vidjeti:

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-shaping-europes-digital-future-feb2020_en_4.pdf.

utvrđeni u Digitalnom kompasu 2030.⁷⁴, od ključne je važnosti širokopojasna infrastruktura koja zadovoljava potrebe za vrlo velikim digitalnim brzinama, kapacitetima i kvalitetom. Državnim potporama pridonosi se uvođenju širokopojasnih mreža visokih performansi u EU-u jer se tim potporama rješavaju problemi nefunkcioniranja tržišta, to jest rješavaju se problemi u situacijama i na područjima gdje komercijalni operateri nemaju poticaja za pružanje dostatne pokrivenosti širokopojasnom mrežom.

Uz projekte kojima se podupire uvođenje i korištenje fiksnih širokopojasnih usluga, Komisija je 2021. odobrila nekoliko projekata za uvođenje mobilnih širokopojasnih usluga, uključujući njemački program potpore od 2,1 milijuna EUR⁷⁵ u svibnju 2021. i španjolski program za potporu uvođenju pasivne infrastrukture za pružanje mobilnih telekomunikacijskih usluga na područjima koja nisu pokrivena 4G mobilnom mrežom⁷⁶ u prosincu 2021.

Komisija je u lipnju 2021. utvrdila da potpora koju zemaljski operateri primaju za proširenje mreže zemaljske televizije na udaljena područja Španjolske krši pravila EU-a o državnim potporama. Nakon poništenja odluke Komisije iz 2013. (za sve regije osim Kastilje-La Manche) Komisija je potvrdila da su operateri zemaljskih platformi od 2005. do 2008. primali nespojivu selektivnu prednost u odnosu na njihove konkurente. Sud je potvrdio odluku Komisije o Kastilji-La Manchi u rujnu 2018.⁷⁷ Budući da je Španjolska vratila potporu tek djelomično, Komisija je pokrenula postupak pred Sudom. Sud je u travnju 2021. utvrdio da Španjolska nije vratila potporu (C-704/19)⁷⁸. U tijeku je povrat te potpore.

4. Provedba politike tržišnog natjecanja pridonijela je zelenoj tranziciji

Politika tržišnog natjecanja EU-a može pridonijeti ostvarivanju njegovih ciljeva i ciljnih vrijednosti u području zaštite okoliša i klime, uključujući dekarbonizaciju gospodarstva i prijelaz u prometnom sektoru s onečišćujućih fosilnih goriva na alternativna goriva u skladu s Komisijinom politikom mobilnosti. Provedba propisa EU-a o tržišnom natjecanju pridonosi europskom zelenom planu⁷⁹ tako što se tržišta održavaju učinkovitima, pravednima i inovativnima. U tom kontekstu učinkovita provedba u okviru instrumenta državne potpore ključna je kako bi se izbjegla narušavanja tržišnog natjecanja na jedinstvenom tržištu.

U veljači 2021. GU za tržišno natjecanje organizirao je konferenciju za dionike radi rasprave o tome kako protumonopolska politika, politika kontrole koncentracija i politika državnih potpora mogu najbolje funkcionirati u kombinaciji s politikom zaštite okoliša i klimatskom politikom. Na temelju toga u rujnu 2021. objavio je Izvješće o politici tržišnog natjecanja o tome kako politika tržišnog natjecanja može i kako će poduprijeti ciljeve zelenog plana⁸⁰.

⁷⁴ Komunikacija Komisije „Digitalni kompas za 2030.: europski pristup za digitalno desetljeće, COM(2021) 118 final, 9.3.2021.

⁷⁵ Predmet SA.59574 – Njemačka – Uvođenje mobilne infrastrukture visokih performansi u Njemačkoj – DE, SL C 410, 8.11.2021., str. 1.

⁷⁶ Predmet SA.64394 – Mehanizam za oporavak i otpornost – Španjolska – Nacionalni program potpore za pasivnu infrastrukturu za mobilne mreže.

⁷⁷ Presuda Suda od 20.9.2018., C-114/17, *Kraljevina Španjolska protiv Europske komisije*, EU:C:2018:309.

⁷⁸ Presuda Suda od 29.4.2021., C-704/19, *Europska komisija protiv Kraljevine Španjolske*, EU:C:2021:342.

⁷⁹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Europski zeleni plan, COM(2019) 640 final.

⁸⁰ https://ec.europa.eu/competition-policy/index/news/competition-policy-brief-12021-policy-support-europes-green-ambition-2021-09-10_en.

4.1. Kontrola državnih potpora pridonijela je zelenoj tranziciji

Komisija je 2021. odobrila nekoliko mjera državne potpore kako bi se poduprla zelena tranzicija EU-a. Točnije, odobrila je 18 mjera za potporu obnovljivoj energiji i sedam za potporu čistoj mobilnosti.

U siječnju 2021. Komisija je donijela odluku kojom je odobrila drugi važan projekt od zajedničkog europskog interesa (VPZEI) o baterijama⁸¹. U okviru tog projekta, koji se naziva *European Battery Innovation*, podupirat će se istraživanja i inovacije u vrijednosnom lancu baterija. Dvanaest država članica u nadolazećim će godinama izdvojiti približno 2,9 milijardi EUR za taj projekt. Očekuje se da će se tim javnim sredstvima potaknuti dodatnih 9 milijardi EUR privatnih ulaganja. Projekt dopunjuje prvi VPZEI u vrijednosnom lancu baterija, koji je odobren u prosincu 2019.⁸² Projekt je u skladu s politikama Komisije o prijelazu s korištenja fosilnih goriva na tehnologije alternativnih goriva te je u skladu sa zelenom i digitalnom tranzicijom u gospodarstvu EU-a u okviru europskog zelenog plana i Digitalne strategije⁸³, kao i o povećanju otpornosti gospodarstva EU-a.

Komisija je u veljači 2021. odobrila rumunjske planove za potporu modernizaciji sustava za centralizirano grijanje u Bukureštu⁸⁴. Mjera potpore u vrijednosti od 254 milijuna EUR, koja se financira iz strukturnih fondova EU-a, pomoći će Rumunjskoj da ostvari svoje ciljeve povećanja energetske učinkovitosti i pridonijet će smanjenju emisija stakleničkih plinova i drugih onečišćujućih tvari bez nepotrebnog narušavanja tržišnog natjecanja.

Komisija je u travnju 2021. odobrila produljenje i prilagodbu njemačkog programa za potporu proizvodnji električne energije iz obnovljivih izvora energije i iz janskog plina te smanjenja troškova za financiranje potpore za električnu energiju iz obnovljivih izvora. Smanjenje troškova bit će dostupno poduzećima velikim potrošačima i za opskrbu električnom energijom s kopna za brodove na vezu u lukama.

Komisija je u svibnju 2021. odobrila danski program potpore kojim se podupire proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora. Mjera će pomoći Danskoj da ostvari svoje ciljeve u pogledu obnovljive energije bez nepotrebnog narušavanja tržišnog natjecanja i pridonijet će europskom cilju postizanja klimatske neutralnosti do 2050.⁸⁵

Komisija je u lipnju 2021. odobrila produljenje i prilagodbu postojećeg njemačkog programa za potporu proizvodnji električne energije u novim, moderniziranim i nadograđenim

⁸¹ Državna potpora: Komisija odobrila 2,9 milijardi EUR javne potpore koju dvanaest država članica dodjeljuje za drugi paneuropski projekt istraživanja i inovacija duž cijelog vrijednosnog lanca baterija, Komisijino priopćenje za medije od 26.1.2021. Vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/IP_21_226. Verzija odluke koja nije povjerljiva bit će dostupna u registru državnih potpora na internetskim stranicama za tržišno natjecanje pod brojevima predmeta SA.55855 (Austrija), SA.55840 (Belgija), SA.55846 (Finska), SA.55858 (Francuska), SA.56665 (Grčka), SA.55844 (Hrvatska) SA.55813 (Italija), SA.55831 (Njemačka), SA.55859 (Poljska), SA.55819 (Slovačka), SA.55896 (Španjolska) i SA.55854 (Švedska). Vidjeti: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/register/.

⁸² Vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_19_6705.

⁸³ Komunikacija Komisije „Izgradnja digitalne budućnosti Europe”, 19.2.2020. Vidjeti:

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-shaping-europes-digital-future-feb2020_en_4.pdf.

⁸⁴ Predmet SA.57425, *Rumunjska – Mjera potpore za modernizaciju mreže centraliziranog grijanja općine Bukurešt*, SL C 177, 7.5.2021., str. 1.

⁸⁵ Predmet SA.56831 – *Danska – Natječajni programi za obnovljivu energiju primjenom više tehnologija za razdoblje 2021.–2024.*, SL C 214, 4.6.2021., str. 1.

kogeneracijskim postrojenjima. Odobrenim programom promicat će se energetska učinkovitost i pridonijet će se daljnjim smanjenima emisija CO₂⁸⁶.

Komisija je u srpnju 2021. odobrila francuski program u vrijednosti od 30,5 milijardi EUR za potporu operatorima kopnenih solarnih postrojenja, kopnenih postrojenja za proizvodnju električne energije iz vjetra i hidroelektrana. Mjera će pomoći Francuskoj da ostvari svoje ciljeve u pogledu obnovljive energije bez nepotrebnog narušavanja tržišnog natjecanja i pridonijet će europskom cilju postizanja klimatske neutralnosti do 2050.⁸⁷

Osim toga, Komisija je u prosincu 2021. odobrila njemački program u vrijednosti od 900 milijuna EUR za potporu ulaganjima u proizvodnju vodika iz obnovljivih izvora u trećim zemljama, koji će se zatim uvoziti i prodavati u EU-u⁸⁸. Cilj tog programa, koji se naziva H2Global, ispuniti je potražnju EU-a za vodikom proizvedenim iz obnovljivih izvora, za koju se očekuje da će se povećati u narednim godinama, podupiranjem razvoja neiskorištenog potencijala obnovljivih resursa izvan EU-a. Osim toga, programom H2Global podupirat će se projekti koji vode k znatnim smanjenjima emisija stakleničkih plinova, u skladu s ciljevima zaštite okoliša i klimatskim ciljevima utvrđenima u europskom zelenom planu.

4.2. Provedba protumonopolskih pravila i kontrola koncentracija pridonijele su zelenoj tranziciji

Komisija je u srpnju 2021. utvrdila da su proizvođači automobila *Daimler*, *BMW* i *Volkswagen group* (*Volkswagen*, *Audi* i *Porsche*) prekršili protumonopolska pravila EU-a dogovaranjem o tehničkom razvoju u području čišćenja dušikovih oksida za dizelske automobile⁸⁹. Komisija je izrekla novčane kazne u vrijednosti od 875,2 milijuna EUR nakon što su sve strane pristale na nagodbu u okviru postupka nagodbe za kartele. Daimler nije kažnjen jer je Komisiji razotkrio postojanje kartela. Proizvođači automobila dogovorili su se da neće iskoristiti cijeli potencijal zajednički razvijene tehnologije za ograničavanje štetnih emisija dizelskih automobila tako što su si međusobno dali signale da se neće natjecati kako bi nadmašili standarde EU-a za emisije automobila.

Komisija je u travnju 2021. novčano kaznila željezničke prijevoznike *Österreichische Bundesbahnen* (ÖBB), *Deutsche Bahn* (DB) i *Société Nationale des Chemins de fer belges/Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen* (SNCB) ukupnom kaznom od 48 milijuna EUR zbog sudjelovanja u kartelu za raspodjelu klijenata⁹⁰. Povreda se odnosila na usluge prekograničnog prijevoza tereta u EU-u koje pružaju ÖBB, DB i SNCB u okviru modela podjele tereta, a koje se obavljaju takozvanim blok-vlakovima⁹¹. Komisija je u

⁸⁶ Predmet SA.56826 – *Njemačka – Reforma potpore za kogeneraciju iz 2020.*, SL C 306, 30.7.2021., str. 1.

⁸⁷ Predmet SA.50272 – *Francuska – Appels d'offres pour les renouvelables 2021-2026*, SL C 450, 5.11.2021., str. 1.

⁸⁸ Predmet SA.62619, *Njemačka – H2Global*. Javna verzija te odluke još nije dostupna. Vidjeti: https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1,2,3.

⁸⁹ Predmet AT.40178, *Emisije iz automobila*, vidjeti: https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases1/202146/AT_40178_8022289_3048_5.pdf.

⁹⁰ Predmet AT.40330, *Željeznički prijevoz tereta*. Vidjeti: https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1,2,3.

⁹¹ U okviru modela podjele tereta, koji je ugovorni model predviđen međunarodnim propisima o željeznici, željeznički prijevoznici koji pružaju prekogranične željezničke usluge daju klijentima jedinstvenu ukupnu cijenu za uslugu koja je potrebna na temelju jednog višestranog ugovora.

ispitnom postupku otkrila da su tri željeznička prijevoznika koordinirala svoje ponašanje razmjenom tajnih informacija o zahtjevima klijenata za konkurentne ponude i da su međusobno davali lažne ponude kako bi zaštitili svoje poslovanje.

Komisija je u rujnu 2021. prihvatila zakonski obvezujuće mjere koje je predložila Grčka kako bi omogućila konkurentima poduzeća *Public Power Corporation* (PPC) da kupe više električne energije na dugoročnoj osnovi⁹². Grčka je predložila te mjere kako bi uklonila poremećaj koji je stvorio isključivi pristup PPC-a proizvodnji energije iz lignita, za što su Komisija i sudovi EU-a utvrdili da stvara nejednakost mogućnosti na grčkim tržištima električne energije. Predložene korektivne protumjere isteći će kad postojeća postrojenja na lignit prestanu s komercijalnim radom ili najkasnije 31. prosinca 2024.⁹³

Komisija je u prosincu 2021. novčano kaznila poduzeće *Abengoa S.A.* i njegovo društvo kćer *Abengoa Bionenergía S.A.*⁹⁴ kaznom od 20 milijuna EUR za sudjelovanje u kartelu koji se odnosio na mehanizam formiranja veleprodajne cijene na europskom tržištu etanola. Biogoriva mogu pridonijeti promicanju čistijeg prijevoza i smanjenju emisija stakleničkih plinova pa imaju ključnu ulogu u zelenoj tranziciji.

U području kontrole koncentracija Komisija je u prosincu 2021. uz uvjete odobrila pripajanje poduzeća *Suez* poduzeću *Veolia*⁹⁵. *Veolia* i *Suez* posluju u sektorima pročišćavanja vode i gospodarenja otpadom. Poduzeća nude širok asortiman usluga općinskim i industrijskim kupcima. U ispitnom postupku Komisije otkriveno je da bi transakcija dovela do velikih horizontalnih preklapanja na nekoliko tržišta u Francuskoj i EGP-u. Ta bi preklapanja ugrozila konkurentni pritisak koji *Suez* vrši na *Veoliju*. Kupci bi stoga bili suočeni sa smanjenim izborom uslužnih rješenja, koja bi često bila ograničena na koncentrirani subjekt, i ne bi imali nikakvu pregovaračku snagu.

5. Politika tržišnog natjecanja pridonijela je gospodarstvu u interesu građana

Socijalno tržišno gospodarstvo jedan je od temelja na kojem je izgrađen EU, a podupire ga politika tržišnog natjecanja EU-a. GU za tržišno natjecanje podržao je 2021. taj glavni cilj provedbom pravila o tržišnom natjecanju i zaštitom tržišnog natjecanja u pravednim i ravnopravnim uvjetima. Digitalna dimenzija uzeta je u obzir, na primjer pri provedbi Mehanizma za oporavak i otpornost, unije tržišta kapitala, bankovne unije i pri osiguravanju učinkovitog oporezivanja⁹⁶.

⁹² Predmet AT.38700, *Grčko tržište lignita i električne energije*. Vidjeti:

https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1,2,3.

⁹³ Grčka je preuzela iste obveze prema Euroskupini 2018. kao uvjet za dodjelu dodatne financijske pomoći u okviru Europskog stabilizacijskog mehanizma za financijsku pomoć Grčkoj.

⁹⁴ Predmet AT.40054, *Referentne vrijednosti etanola*. Vidjeti:

https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40054.

⁹⁵ Predmet M.9969, *Veolia/Suez*. Vidjeti:

https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1,2,3.

⁹⁶ Komunikacija Komisije: Akcijski plan za borbu protiv utaje poreza i pojednostavnjenje oporezivanja (drugo tromjesečje 2020.), naveden u prilagođenom Programu rada Komisije za 2020., COM(2020) 440 final, prilozima 1. i 2., 27.5.2020.

5.1. Otporne europske financijske usluge

Provedba protumonopolskih pravila u području financijskih usluga

Politika tržišnog natjecanja EU-a ima važnu ulogu u osiguravanju tržišnog natjecanja u pravednim i ravnopravnim uvjetima u cijelom sektoru financijskih usluga. Komisija se 2021. snažno usmjerila na provedbu propisa o suzbijanju kartela u sektoru financijskih usluga te je izrekla novčane kazne ukupne vrijednosti od 740 milijuna EUR za 16 različitih financijskih institucija.

Komisija je u travnju 2021.⁹⁷ donijela odluku protiv društava *Bank of America Merrill Lynch*, *Crédit Agricole*, *Credit Suisse* i *Deutsche Bank* zbog sudjelovanja u kartelu povezanome s naddržavnim, državnim i agencijskim obveznicama izdanima u američkim dolarima (obveznice SSA izdane u USD). Te četiri investicijske banke surađivale su putem središnje skupine trgovatelja koji su razmjenjivali poslovno osjetljive informacije. Sudionici kartela komunicirali su putem višestranih ili dvostranih virtualnih soba za razgovor na terminalima Bloomberg.

Komisija je u svibnju 2021. sankcionirala još jedan kartel za trgovinu obveznicama te je izrekla kazne ukupne vrijednosti od 371 milijuna EUR. Komisija je zaključila da su *Bank of America*, *Natixis*, *Nomura*, *RBS* (sad *NatWest*), *UBS*, *UniCredit* i *WestLB* (sad *Portigon*) prekršili protumonopolska pravila EU-a. Skupina trgovatelja zaposlenih u tim društvima sudjelovala je u kartelu na primarnim i sekundarnim tržištima za europske državne obveznice (EGB)⁹⁸.

Komisija je u prosincu 2021. sankcionirala treći kartel za trgovanje valutama na promptnom deviznom tržištu⁹⁹. Komisija je novčano kaznila *Barclays*, *RBS HSBC* i *Credit Suisse* kaznom ukupne vrijednosti od 344 milijuna EUR (povrh 1,7 milijardi EUR kazne izrečene tim poduzećima u dvama prethodnim predmetima Forex).

Komisija je u lipnju 2021. društvu *Insurance Ireland*, udruženju irskih osiguravatelja, izdala obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku. Komisija je zauzela preliminarno stajalište da je *Insurance Ireland* prekršio protumonopolska pravila EU-a ograničavanjem natjecanja na irskom tržištu osiguranja motornih vozila¹⁰⁰.

Provedba propisa o državnim potporama u području financijskih usluga

Komisija je odobrila produljenje nekoliko postojećih programa državnih potpora koji državama članicama omogućuju da nastave jačati otpornost financijskog sektora bez potrebe za odobravanjem nove državne potpore pojedinačnim financijskim institucijama. Nadalje, Komisija je odobrila produljenje programâ za restrukturiranje ili uredan izlazak s tržišta

⁹⁷ Predmet AT.40346, *Državne i agencijske obveznice*, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_2004.

⁹⁸ Predmet AT.40324, *Europske državne obveznice*. Vidjeti:

https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases1/202142/AT_40324_7971056_3662_3.pdf.

⁹⁹ Predmet AT.40135, *FOREX*, https://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_AT_40135.

¹⁰⁰ Predmet AT.40511, *Insurance Ireland: Baza podataka o odštetnim zahtjevima i uvjeti pristupa*. Vidjeti: https://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1,2,3.

banaka u poteškoćama koje se nalaze u Poljskoj¹⁰¹, Irskoj¹⁰² i Danskoj¹⁰³. Osim toga, Komisija je riješila pitanje potencijalnih manjaka likvidnosti banaka u Grčkoj¹⁰⁴. Naposljetku, Komisija je odobrila produljenje sustava osiguranja dosljednih s tržištem za sekuritizaciju neprihodonosnih kredita u Grčkoj (Hercules¹⁰⁵) i Italiji (GACS¹⁰⁶). Ti sustavi osiguranja pomažu bankama u čišćenju njihovih bilanci stanja, a da se pritom ne dodjeljuju državne potpore niti se narušava tržišno natjecanje.

Za Cipar¹⁰⁷ i Grčku¹⁰⁸ Komisija je odobrila neizravnu državnu potporu za nekoliko financijskih institucija. Programi državnih potpora prvenstveno su usmjereni na pružanje socijalne potpore ranjivim kućanstvima kojima prijeti rizik da izgube svoj dom. Osim toga, Komisija je odobrila potporu država članica nedavno osnovanim MSP-ovima i novoosnovanim poduzećima, koje često sputava ograničen pristup financiranju. U tu je svrhu Komisija odobrila prilagodbu postojećeg programa rizičnog financiranja u Francuskoj¹⁰⁹.

5.2. Fiskalna potpora i selektivne porezne prednosti

Komisija je 2021. potvrdila nekoliko programa državne potpore kojima se odgađa plaćanje poreza radi ublažavanja gospodarskog učinka pandemije bolesti COVID-19. Komisija je u siječnju 2021. na temelju privremenog okvira za mjere državne potpore odobrila litavski program potpore u vrijednosti od 156 milijuna EUR za poduzeća na koja je negativno utjecala pandemija bolesti COVID-19¹¹⁰. Javna potpora uključuje odgode plaćanja poreza i mjere likvidnosti povezane s porezima (na primjer plaćanje poreznih dugova u ratama, razdoblja dugovanja bez kamata te privremeno ukidanje povrata poreznog duga).

Komisija je u ožujku 2021. odlučila Sudu uputiti Ujedinjenu Kraljevinu jer nije u potpunosti vratila nezakonitu državnu potporu od 100 milijuna EUR. Nezakonita državna potpora odobrena je kao oslobođenje od poreza za pasivnu kamatu i naknade za licenciju u Gibraltaru od 2011. do 2013.¹¹¹ Komisija je taj sustav oslobođenja od poreza na dobit proglasila nezakonitim i nespojivim s pravilima o državnim potporama 2018., a više od dvije godine nakon odluke Komisije nadležna tijela Gibraltara povratila su manje od 20 % ukupne

¹⁰¹ Predmet SA.63002, *Poljska – Jedanaesto produljenje programa za urednu likvidaciju kreditnih unija*, SL C 285, 16.7.2021., str. 1.; predmet SA.64522, *Poljska – Šesto produljenje sanacijskog programa za zadržne banke i male poslovne banke*, SL C 487, 3.12.2021., str. 1.

¹⁰² Predmet SA.62303, *Irsko – Trinaesto produljenje programa za restrukturiranje i stabilizaciju kreditnih unija*, SL C 240, 18.6.2021., str. 1.; predmet SA.100030, *Irsko – Četrnaesto produljenje programa za restrukturiranje i stabilizaciju sektora kreditnih unija*, SL C 487, 3.12.2021., str. 1. i predmet SA.62649, *Irsko – Sedamnaesto produljenje programa za sanaciju kreditnih unija za razdoblje 2020.–2021.*, SL C 240, 18.6.2021., str. 1.

¹⁰³ Predmet SA.58478, *Danska – Treće produljenje programa likvidacije za male banke*, SL C 60, 19.2.2021., str. 1.

¹⁰⁴ Predmet SA.59030 – *Grčka – Produljenje programa jamstva likvidnosti za banke*, SL C 144, 23.4.2021., str. 1.

¹⁰⁵ Predmet SA.62242, *Grčka – Produljenje programa Hercules*, SL C 214, 4.6.2021., str. 1.

¹⁰⁶ Predmet SA.62880, *Italija – Četvrto produljenje talijanskog sustava osiguranja za sekuritizaciju neprihodonosnih kredita*, SL C 295, 23.7.2021., str. 1.

¹⁰⁷ Predmet SA.63005, *Cipar – Program za upravljanje zajmovima odobrenima u Cipru u okviru vladinih planova za poticanje stanogradnje (program OIKIA)*, SL C 366, 10.9.2021., str. 1.

¹⁰⁸ Predmet SA.100197, *Grčka – Produljenje odluke u predmetu SA.58555, Program zaštite privremenog glavnog boravišta*. Službena verzija odluke još nije objavljena. Službena verzija odluke još nije objavljena. Vidjeti:

https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=1,2,3.

¹⁰⁹ Predmet SA.59985, *Francuska – Modification de la décision Aide d'État SA. 55869 (2019/N): Dispositif IR-PME pour les investissements dans les FCPI et FIP*, SL C 195, 21.5.2021., str. 1.

¹¹⁰ Predmet SA.60632, *Litva – COVID-19 – Odgoda plaćanja poreza*, SL C 41, 5.2.2021., str. 1.

¹¹¹ Odluka Komisije (EU) 2019/700 od 19. prosinca 2018. o državnoj potpori SA.34914 (2013/C) koju je provela Ujedinjena Kraljevina u vezi sa sustavom poreza na dobit trgovačkih društava u Gibraltaru, C/2018/7848, SL L 119, 7.5.2019., str. 151.–20.

nezakonite potpore¹¹². Budući da su dospjeli iznosi potpore i kamate na iznos povrata u potpunosti vraćeni na založne račune u razdoblju od svibnja do srpnja 2021., Komisija je stavila izvan snage svoju prethodnu odluku o pokretanju postupka na temelju članka 108. stavka 2. UFEU-a protiv Ujedinjene Kraljevine.

5.3. Politika tržišnog natjecanja nastavila je ublažavati gospodarske i socijalne posljedice pandemije bolesti COVID-19

Komisija je iskoristila potpunu fleksibilnost pravila o državnim potporama za iznimne okolnosti kako bi prilagodila privremeni okvir za mjere državne potpore. Promjena je državama članicama omogućila prilagođene instrumente za podupiranje gospodarstva za vrijeme pandemije bolesti COVID-19. Otkako je okvir prvi put donesen u ožujku 2020., Komisija je prilagodila pravila promjenjivim potrebama država članica i poduzeća. Dvije dodatne izmjene donesene su u siječnju i studenome 2021.¹¹³ U šestoj izmjeni utvrđuje se put prema postupnom ukidanju kriznih mjera tako da se izbjegnu učinci litice i ograniči rizik za veće gospodarsko odstupanje među državama članicama.

Odluke o državnim potporama na temelju članka 107. stavka 3. točke (b) UFEU-a i privremenog okvira

Komisija je nastavila ocjenjivati mjere potpore na temelju članka 107. stavka 3. točke (b) UFEU-a, članka 107. stavka 3. točke (c) UFEU-a i privremenog okvira za mjere državne potpore. Privremenim okvirom za mjere državne potpore, koji je početno uspostavljen s rokom isteka do 31. prosinca 2020., predviđen je niz mjera potpore koje Komisija smatra spojivima na temelju članka 107. stavka 3. točke (b) i članka 107. stavka 3. točke (c) UFEU-a, kao što su ograničena količina potpore, selektivne porezne prednosti i državna jamstva za zajmove. Do kraja 2021. Komisija je donijela više od 1 180 odluka u svim državama članicama, uključujući one na temelju privremenog okvira za mjere državne potpore.

Na primjer, Komisija je 2021. na temelju privremenog okvira odobrila grčki program potpore u vrijednosti od 800 milijuna EUR za poduzeća koja posluju u sektoru turizma na koja je utjecala pandemija bolesti COVID-19¹¹⁴. Komisija je zaključila da je mjera nužna, primjerena i proporcionalna kako bi se otklonio ozbiljan poremećaj u grčkom gospodarstvu. Za Italiju je Komisija u listopadu 2021. na temelju privremenog okvira odobrila talijanski program potpore u vrijednosti od 31,9 milijardi EUR za poduzeća na koja je utjecala pandemija bolesti COVID-19¹¹⁵.

¹¹² Taj se predmet odnosi na činjenice prije povlačenja Ujedinjene Kraljevine iz Europske unije.

¹¹³ Komunikacija Komisije: Privremeni okvir za mjere državne potpore u svrhu podrške gospodarstvu u aktualnoj pandemiji COVID-a 19 (SL C 91I, 20.3.2020., str. 1.), kako je izmijenjena komunikacijama Komisije C(2020) 2215 (SL C 112I, 4.4.2020., str. 1.), C(2020) 3156 (SL C 164, 13.5.2020., str. 3.), C(2020) 4509 (SL C 218, 2.7.2020., str. 3.), C(2020) 7127 (SL C 340I, 13.10.2020., str. 1.), C(2021) 564 (SL C 34, 1.2.2021., str. 6.) i C(2021) 8442 (SL C 473, 24.11.2021., str. 1.).

¹¹⁴ Predmet SA.63123, *Grčka – COVID-19: Potpora sektoru turizma*, SL C 223, 11.6.2021., str. 1.

¹¹⁵ Predmet SA.62668, *Italija – COVID-19 – IT – Automatske porezne mjere i bespovratna sredstva*. Odluka je donesena na temelju članka 106. stavka 2., članka 107. stavka 2. točke (a), članka 107. stavka 2. točke (b) i članka 107. stavka 2. točke (c) UFEU-a. Vidjeti: https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=3.

Neke od tih mjera sufinancirane su u okviru kohezijske politike nakon dva paketa mjera koje je pokrenula Komisija: Investicijsku inicijativu kao odgovor na koronavirus (CRII), Investicijsku inicijativu kao odgovor na koronavirus plus (CRII+) i paket REACT-EU.

Komisija je u ožujku 2021. odobrila francuski programa državnih jamstava vrijednosti do 20 milijardi EUR namijenjen za potporu gospodarstvu u kontekstu pandemije bolesti COVID-19¹¹⁶. Programom je predviđeno dugoročno financiranje za poduzeća te se olakšavaju nova ulaganja koja podupiru oporavak od posljedica pandemije bolesti COVID-19.

Odluke o državnim potporama i inicijative politike povezane s pandemijom bolesti COVID-19

Komisija je u kolovozu 2021. odobrila skup jamstava za sintetske sekuritizacijske tranše u okviru Europskog jamstvenog fonda kojim upravlja Grupa Europske investicijske banke¹¹⁷. Inicijativom se podupiru poduzeća na koja je utjecala pandemija bolesti COVID-19 u 22 države članice sudionice¹¹⁸.

Odluke o državnim potporama na temelju članka 107. stavka 2. točke (b) UFEU-a

Člankom 107. stavkom 2. točkom (b) UFEU-a Komisiji se omogućuje da odobri mjere potpore koje su države članice uvele radi nadoknade štete koju su poduzeća pretrpjela izravno zbog iznimnih okolnosti kao što je pandemija bolesti COVID-19 (na primjer u prijevozu, turizmu, kulturi, ugostiteljstvu i maloprodaji). Države članice mogu Komisiji prijaviti mjere za nadoknadu štete na temelju članka 107. stavka 2. točke (b) UFEU-a pod uvjetom da je potpora proporcionalna i da postoji izravna uzročno-posljedična veza između iznimnih okolnosti (pandemija bolesti COVID-19) i štete koju su pretrpjeli korisnici¹¹⁹.

Na primjer, Komisija je u siječnju 2021. odobrila njemački okvirni program vrijednosti od 12 milijardi EUR za nadoknadu štete koju su poduzeća pretrpjela zbog mjera ograničavanja uvedenih radi suzbijanja širenja pandemije bolesti COVID-19¹²⁰. U okviru tog programa poduzeća iz svih sektora imat će pravo na nadoknadu štete pretrpljene za vrijeme zabrane kretanja kao posljedica ograničenja koja je uvela njemačka vlada u ožujku/travnju i studenome/prosinu 2020.

Komisija je u travnju 2021. na temelju članka 107. stavka 2. točke (b) UFEU-a odobrila danski program vrijednosti od 1,74 milijarde EUR za nadoknadu štete uzgajivačima nerca i povezanim poduzećima za mjere poduzete u kontekstu pandemije bolesti COVID-19¹²¹. U svibnju 2021. odobrila je njemački program vrijednosti od 10 milijardi EUR za nadoknadu štete koju su poduzeća iz svih sektora pretrpjela zbog hitnih mjera poduzetih radi

¹¹⁶ Predmet SA.58639, *Francuska – COVID-19: Dispositif de garantie aux fonds de prêts participatifs et d'obligations subordonnées*, SL C 84, 12.3.2021., str. 1.

¹¹⁷ Sastoji se od Europske investicijske banke (EIB) i Europskog investicijskog fonda (EIF).

¹¹⁸ Vidjeti Komisijino priopćenje za medije od 16.8.2021., https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/IP_21_4204.

¹¹⁹ Na primjer, šteta koju su uzrokovale mjere karantene koje su onemogućile korisniku da obavlja svoju gospodarsku djelatnost. Druge vrste potpore, kojima se na općenitiji način nastoji riješiti pitanje gospodarskog pada koji je posljedica pandemije, trebaju se procijeniti na temelju načela spojivosti utvrđenih u članku 107. stavku 3. točki (b) UFEU-a i privremenom okviru za mjere državne potpore.

¹²⁰ Predmet SA.60045, *Njemačka – Dodatna pomoć iz studenoga na temelju članka 107. stavka 2. točke (b) UFEU-a – Covid*, SL C 41, 5.2.2021., str. 1.

¹²¹ Predmet SA.61945, *Danska – Program potpore za uzgajivače nerca i povezana poduzeća na koja je utjecalo izbijanje bolesti COVID-19*, SL C 195, 21.5.2021., str. 1.

ograničavanja širenja bolesti COVID-19¹²². Osim toga, Komisija je u srpnju 2021. odobrila talijanski program vrijednosti od 800 milijuna EUR za nadoknadu štete koju su zračne luke i operateri zemaljskih usluga pretrpjeli zbog pandemije bolesti COVID-19, posebno ograničenja putovanja koja su uvedena radi ograničenja širenja virusa¹²³.

Državne potpore sektoru zračnog prijevoza

Sektor zračnog prijevoza cijele 2021. bio je među sektorima koje je pandemija bolesti COVID-19 najviše pogodila. Komisija je te godine donijela 35 odluka u kojima je dopustila državne potpore poduzećima koja posluju u sektoru zračnog prijevoza kako bi ispunila njihove potrebe za likvidnošću i kapitalom, a koje su nastale zbog pandemije. Te mjere potpore najčešće su se odobravale na temelju privremenog okvira za mjere državne potpore ili članka 107. stavka 2. točke (b) UFEU-a.

Komisija je odobrila državne potpore zračnim prijevoznicima Air France¹²⁴, TUI¹²⁵, Scandinavian Airlines Systems¹²⁶, Finnair¹²⁷ i drugima. Osim toga, procijenila je nekoliko mjera za sanaciju ili restrukturiranje za prijevoznike kao što su TAP¹²⁸ i Condor¹²⁹ te je odobrila državnu potporu kako bi osigurala dugoročnu održivost tih i drugih zračnih prijevoznika.

Komisija je u rujnu 2021. donijela dvije odluke o talijanskom zračnom prijevozniku Alitalia. Nakon temeljite istrage dvaju zajmova ukupne vrijednosti od 900 milijuna EUR dodijeljenih 2017. Komisija je zaključila da su ti zajmovi nezakoniti i nespojivi državna potpora¹³⁰. U zasebnoj odluci¹³¹ Komisija je utvrdila da novi talijanski zračni prijevoznik ITA, koji bi trebao preuzeti dio imovine prijevoznika Alitalia, nije gospodarski sljednik društva Alitalia i stoga nije odgovoran za povrat nezakonite potpore koju je primila Alitalia. Nadalje, Komisija je utvrdila da je povećanje kapitala od 1,35 milijardi EUR za društvo ITA spojivo s tržištem. Stoga ta povećanja kapitala nisu državna potpora na temelju pravila EU-a.

Mehanizam za oporavak i otpornost postao operativan – priprema za izlazak iz krize

Mehanizam za oporavak i otpornost stupio je na snagu 19. veljače 2021.¹³² Njime se financiraju reforme i ulaganja u državama članicama od početka pandemije u veljači 2020. do 31. prosinca 2026. On je okosnica instrumenta NextGenerationEU, privremenog instrumenta

¹²² Predmet SA.62784, *Njemačka – COVID-19 – Savezni okvirni program na temelju članka 107. stavka 2. točke (b)*, SL C 223, 11.6.2021., str. 1.

¹²³ Predmet SA.63074, *Italija – Program nadoknade štete za upravitelje infrastrukture zračne luke i operatere zemaljskih usluga u Italiji*, SL C 327, 13.8.2021., str. 1.

¹²⁴ Predmet SA.59913, *Francuska – COVID-19 – Dokapitalizacija prijevoznika Air France i Air France – KLM Holding*, SL C 240, 18.6.2021., str. 1.

¹²⁵ Predmet SA.59812, *Njemačka – COVID-19 – Dokapitalizacija prijevoznika TUI*. Javna verzija te odluke još nije dostupna. Vidjeti: https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=3.

¹²⁶ Predmet SA.63898, *Švedska – COVID-19 – Državni zajam društvu SAS Consortium*, SL C 33, 21.1.2022. i SA.63250, *Danska – SA.63250 – COVID-19 – Subvencionirani zajam društvu SAS*, SL C 33, 21.1.2022.

¹²⁷ Predmet SA.60113, *Finska – Finnair – COVID-19 – Hibridni zajam na temelju članka 107. stavka 2. točke (b)*, SL C 240, 18.6.2021., str. 1.

¹²⁸ Predmet SA.60165, *Portugal – Potpora za restrukturiranje društvu TAP SGPS*.

¹²⁹ Predmet SA.63203, *Njemačka – Restrukturiranje društva Condor*, SL C 429, 15.4.2021.

¹³⁰ Predmet SA.48171, *Italija – Pritužbe na navodnu državnu potporu društvu Alitalia*.

¹³¹ Predmet SA.58173, *Italija – Newco ITA*. Vidjeti Komisijino priopćenje za medije od 10.9.2021. „Komisija utvrdila da novi zračni prijevoznik ITA nije gospodarski sljednik društva Alitalia i da su državna povećanja kapitala za prijevoznika ITA spojiva s tržištem”, dostupno na: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_4665.

¹³² Uredba (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost, SL L 57, 18.2.2021., str. 17.–75.

za oporavak koji Komisiji omogućuje da prikuplja sredstva za pomoć u otklanjanju neposredne gospodarske i socijalne štete uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19.

Tim se mehanizmom¹³³ nastoje ublažiti gospodarske i socijalne posljedice pandemije bolesti COVID-19 te osigurati da EU bude održiviji, otporniji i bolje pripremljen za izazove i mogućnosti koje sa sobom donose zelena i digitalna tranzicija. Mehanizam za oporavak i otpornost omogućuje Komisiji da prikuplja sredstva za pomoć državama članicama u provedbi reformi i ulaganja koja su u skladu s prioritetima EU-a.

Kako bi dobile potporu iz Mehanizma za oporavak i otpornost, države članice moraju Komisiji dostaviti planove za oporavak i otpornost. U tim se planovima utvrđuju reforme i projekti javnih ulaganja koja svaka država članica planira provesti uz potporu tog mehanizma. GU za tržišno natjecanje objavio je smjernice¹³⁴ koje prate i olakšavaju provedbu planova za oporavak i otpornost kako bi se osiguralo da su ulaganja i projekti reformi koji se podupiru usklađeni s pravilima o državnim potporama. Objavio je i praktične smjernice za države članice radi brze obrade prijave državnih potpora u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost¹³⁵.

6. Udruživanje snaga radi oblikovanja europske i globalne kulture tržišnog natjecanja

6.1. Usklađenost politike putem Europske mreže za tržišno natjecanje

Komisija je 2021. nastavila osiguravati usklađenu primjenu članaka 101. i 102. putem Europske mreže za tržišno natjecanje¹³⁶. Dva ključna mehanizma za suradnju i potporu iz Uredbe (EZ) br. 1/2003 jesu obveza nacionalnih tijela za tržišno natjecanje da, kao prvo, već u fazi prve službene istražne mjere obavijeste Komisiju o novoj istrazi te, kao drugo, da se savjetuju s Komisijom o predviđenim odlukama. U okviru mreže 2021. pokrenuto je 145 novih istraga i podnesene su 84 planirane odluke.

Uz mehanizme suradnje utvrđene u Uredbi (EZ) br. 1/2003 usklađena provedba pravila EU-a o tržišnom natjecanju u svim jurisdikcijama osigurava se drugim mehanizmima suradnje u okviru Europske mreže za tržišno natjecanje. Članovi te mreže redovito se sastaju kako bi raspravljali o nedavno pokrenutim predmetima, pitanjima politike i pitanjima od strateške važnosti. Horizontalne radne skupine i podskupine za pojedine sektore održale su 2021. 37 sastanaka na kojima su dužnosnici iz nacionalnih tijela za tržišno natjecanje razmjenjivali stajališta i iskustvo.

Komisija je 2021. pratila rad država članica na ugrađivanju Direktive ECN+¹³⁷ u nacionalno pravo i u tome im pomagala. To se moralo dovršiti do 4. veljače 2021. Komisija je u ožujku

¹³³ Vidjeti tablicu pokazatelja za oporavak i otpornost, u kojoj se nalazi pregled napretka provedbe Mehanizma za oporavak i otpornost te nacionalnih planova za oporavak i otpornost: https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html.

¹³⁴ Vidjeti: https://ec.europa.eu/competition-policy/state-aid/coronavirus/rff-guiding-templates_en.

¹³⁵ https://ec.europa.eu/competition/state_aid/what_is_new/practical_guidance_to_MS_for_notifications_under_RRF.pdf

¹³⁶ Obavijest Komisije o suradnji u okviru Mreže tijela za zaštitu tržišnog natjecanja, SL C 101, 27.4.2004., str. 43.–53. i SL C 374, 13.10.2016., str. 10. Vidjeti: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/ALL/?uri=CELEX%3A52004XC0427%2802%29>.

¹³⁷ Direktiva (EU) 2019/1 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o ovlašćivanju tijela država članica nadležnih za tržišno natjecanje za učinkovitiju provedbu pravila o tržišnom natjecanju i osiguravanju pravilnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta, SL L 11, 14.1.2019., str. 3.–33.

2021. pokrenula postupke zbog povrede prava protiv 22 države članice jer nisu obavijestile Komisiju o tome da su provele Direktivu ECN+ prije roka. Od 22 države članice njih je 14 nakon toga obavijestilo o provedbi prije kraja 2021. Prije nego što zaključi postupke zbog povrede, Komisija će provjeriti je li Direktiva ECN+ ispravno provedena. Komisija je 2021. nastavila pomagati preostalim državama članicama u dovršetku provedbe te direktive.

6.2. Suradnja u području politike tržišnog natjecanja u cijelom svijetu

Multilateralni odnosi

Komisija je 2021. nastavila aktivno sudjelovati na međunarodnim forumima povezanima s tržišnim natjecanjem, kao što su Odbor OECD-a za tržišno natjecanje, Međunarodna mreža za tržišno natjecanje (ICN) i Konferencija Ujedinjenih naroda o trgovini i razvoju (UNCTAD).

Na sastancima Odbora OECD-a za tržišno natjecanje održanima 2021. Komisija je pridonijela raspravama o provedbi pravila o tržišnom natjecanju i regulatornim alternativama, programima usklađivanja s pravilima o tržišnom natjecanju, potencijalnom tržišnom natjecanju, metodologijama za mjerenje tržišnog natjecanja, pitanjima zaštite okoliša u provedbi pravila o tržišnom natjecanju i promicanju neutralnosti u pogledu tržišnog natjecanja tijela za tržišno natjecanje. Kao supredsjedateljica Radne skupine ICN-a za jednostrana postupanja Komisija je nastavila s višegodišnjim projektom za procjenu vladajućeg položaja i tržišne snage na digitalnim tržištima. Godine 2021. sudjelovala je na 19. sastanku Međuvladine skupine stručnjaka UNCTAD-a za pravo i politiku u području tržišnog natjecanja.

Komisija je i dalje pokušavala poboljšati međunarodna pravila o subvencijama. Reformiranje pravila o subvencijama među glavnim je prioritetima EU-a pri preispitivanju trgovinskih pravila Svjetske trgovinske organizacije, što je i potvrđeno u zajedničkoj izjavi EU-a, SAD-a i Japana¹³⁸.

Bilateralni odnosi

Komisija i tijela SAD-a za tržišno natjecanje pokrenuli su u prosincu 2021. dijalog o zajedničkoj politici tehnološke konkurentnosti između EU-a i SAD-a radi osmišljavanja zajedničkih pristupa i jačanja suradnje u području politike tržišnog natjecanja i provedbe te politike u tehnološkim sektorima¹³⁹. Komisija je ostala u bliskom kontaktu s korejskom Komisijom za poštenu trgovinu i japanskom Komisijom za poštenu trgovinu u okviru sporazuma o suradnji s tim zemljama¹⁴⁰. Godine 2021. nastavila je pregovore s Japanom o Sporazumu o suradnji u području tržišnog natjecanja druge generacije¹⁴¹. Kad je riječ o nacrtu Sporazuma o suradnji druge generacije između EU-a i Kanade, Komisija je u redovitom kontaktu s kanadskim tijelom za tržišno natjecanje kako bi pronašli rješenje u vezi sa standardima zaštite podataka u Kanadi koji su usklađeni sa standardima utvrđenima u

¹³⁸ Vidjeti: <https://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=2330>.

¹³⁹ Vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_6671.

¹⁴⁰ Vidjeti: https://ec.europa.eu/competition-policy/international/bilateral-relations/korea_en; https://ec.europa.eu/competition-policy/international/bilateral-relations/japan_en.

¹⁴¹ Vidjeti: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/ALL/?uri=CELEX:22003A0722\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/ALL/?uri=CELEX:22003A0722(01)).

Mišljenju Suda o Sporazumu između EU-a i Kanade o evidenciji podataka o putnicima iz 2014.¹⁴² Naposljetku, Komisija je nastavila blisku suradnju u području politike tržišnog natjecanja s kineskom Državnom upravom za regulaciju tržišta u okviru sporazumâ o suradnji iz 2019.¹⁴³

Komisija namjerava uključiti odredbe o tržišnom natjecanju i kontroli državnih potpora u pregovore o sporazumima o slobodnoj trgovini. Komisija je 2021. nastavila pregovore o sporazumima o slobodnoj trgovini s Australijom, Azerbajdžanom, Čileom, Indonezijom, Novim Zelandom i Uzbekistanom.

Kad je riječ o zemljama kandidatkinjama i potencijalnim zemljama kandidatkinjama, glavni je cilj Komisije pomoći im u donošenju pravnih okvira za politiku tržišnog natjecanja, stvaranju operativno neovisnih tijela za tržišno natjecanje koja dobro funkcioniraju te uspostavi uspješne provedbe. Komisija je 2021. nastavila pratiti usklađenost zemalja kandidatkinja i potencijalnih zemalja kandidatkinja s njihovim obvezama na temelju sporazumâ o stabilizaciji i pridruživanju.

Radi unapređenja suradnje u području tržišnog natjecanja Komisija je nastavila surađivati i s nekoliko nacionalnih i regionalnih tijela iz Afrike. U 2021. održala je zajedničke radionice s Južnoafričkom komisijom za tržišno natjecanje o digitalnim aspektima politike tržišnog natjecanja i suradnji između tijela za tržišno natjecanje.

Redoviti i konstruktivni međuinstitucijski dijalog

Europski parlament, Vijeće, Europski gospodarski i socijalni odbor i Odbor regija ključni su partneri Komisije u kontinuiranim dijalogima o politici tržišnog natjecanja. Unatoč pandemiji bolesti COVID-19 ti su se dijalozi nastavili 2021. u obliku sastanaka uživo i sudjelovanja na daljinu.

Izvršna potpredsjednica Vestager sudjelovala je 2021. u Europskom parlamentu u nizu razmjena stajališta, uključujući dijaloge o Aktu o digitalnim tržištima u okviru Odbora za ekonomsku i monetarnu politiku, Odbora za unutarnje tržište i zaštitu potrošača, Odbora za pravna pitanja i Odbora za industriju, istraživanje i energetiku. Nadalje, razmijenila je stajališta o oporezivanju digitalnog gospodarstva i državnim potporama u području poreza s Pododborom za porezna pitanja. Osim toga, izvršna potpredsjednica Vestager sudjelovala je u plenarnim raspravama o politici tržišnog natjecanja, o Smjernicama o državnim potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju, o Aktu o digitalnim tržištima te o Vijeću za trgovinu i tehnologiju između EU-a i SAD-a. Naposljetku, sudjelovala je u nekoliko strukturiranih dijaloga s odborima Europskog parlamenta, na primjer u strukturiranom dijalogu s Odborom za ekonomsku i monetarnu politiku.

U pisanom odgovoru na rezoluciju Parlamenta o politici tržišnog natjecanja iz rujna 2021. (izvjestitelj Van Overtveldt, ECR, BE) Komisija je, među ostalim, istaknula donošenje privremenog okvira za mjere državne potpore, krizu uzrokovanu bolešću COVID-19, istrage praksi davanja poreznog mišljenja država članica i promjene poreznog prava. Osim toga,

¹⁴² Vidjeti: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?pro=AVIS&num=C-1/15>. Kanada trenutačno priprema velike izmjene svojeg nacionalnog zakona o privatnosti.

¹⁴³ Vidjeti: https://ec.europa.eu/competition-policy/international/bilateral-relations/china_en.

Komisija je istaknula prijedlog Akta o digitalnim tržištima i reviziju pravila o državnim potporama koja je u tijeku (osobito reviziju Smjernica za zaštitu okoliša i energiju koja je uslijedila nakon takozvane provjere primjerenosti).

Izvršna potpredsjednica Vestager sudjelovala je 2021. u Vijeću u razmjenama stajališta i raspravama o pitanjima politike tržišnog natjecanja, uključujući nekoliko sastanaka Vijeća za konkurentnost (unutarnje tržište i industrija).

PROVEDBA TRŽIŠNOG NATJECANJA U PODRUČJU PROTUMONOPOLSKIH SPORAZUMA I KARTELA 2021.

KONTROLA KONCENTRACIJA U EU-U 2021

